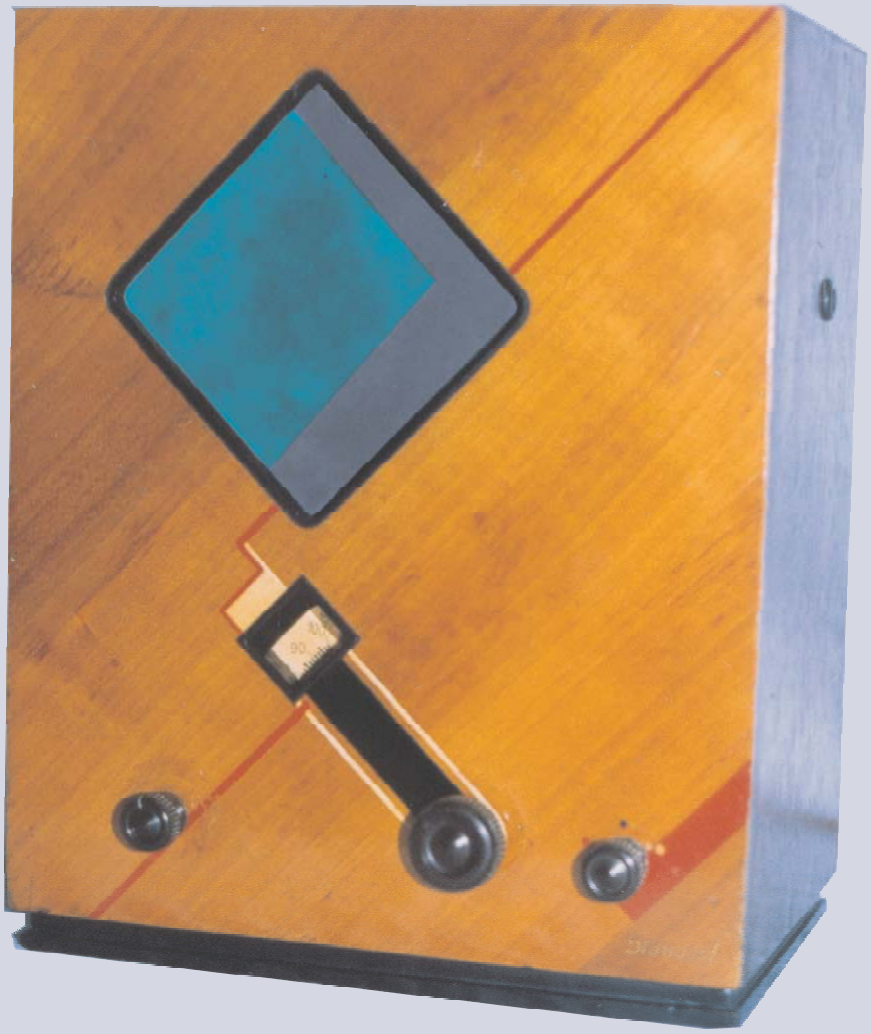
Nosztalgia Rádió Hírújság

2004. június VII. évfolyam 3. szám

TRT Progress
1934

Standard RX
1934

Tartalomból:

Standard RX, TRT Progress
Audio SL 361
Állatkerti rádióhangverseny
Öt kiállítás
Audionok kapcsolása
Restaurálás: Hangszóróselymek I.
Egy újabb "Aller" készülék
Orion 420A

A mostani lapszámunk fő mecénása: **Szabó Zoltán** a birodalmában, kedvenc rádiói között. Sokan ismerjük, a börzéinken Ő szokott a teherautóról készülékeket kínálni.
A 2003 decemberi számban olvashattunk beszámolót tőle.

Képek az áprilisi találkozóról

Standard 2A
1931

Nosztalgia Rádió Hírújság

Telefunken DIADAL
1934

2004. június

RMK Nosztalgia Rádió Egyesület

VII. évfolyam 3. szám

Rádió - televízió - telefon - magnetofon - és egyéb elektrotechnikai hobbysták klubja

Szerkeszti: Kóger László és Biliczky István Tördelés: Enyedi Ilona Kiadja: Szécsényi Lajos

Klubhírek

Örömmel írom le, hogy az áprilisi közgyűlésen ismertetett elképzelések szerint megvalósult, hogy most először, ez a lapszámunk színes köntösbe bújhatott. Szabó Zoltán lelkes tagtársunknak köszönhetjük ezt, Ő vetette fel először, hogy szívesen hozzájárulna anyagilag ahhoz, hogy legyen már egyszer színes a lapunk borítója. 15.000.- Ft-ot ajánlott fel erre a célra, mert ennyire jön ki a színes oldal nyomdaköltsége. Néhányan már jelezték, hogy szintén szívesen áldoznának e célra, így most hívom fel a figyelmet, hogy 15.000.- Ft-os támogatással oldható meg egy-egy lappéldány színes borítója. Ezért a segítségért egy színes oldalt biztosítunk a támogató részére, így időnként színes lesz az újságunk. Az elképzelések szerint a címoldalon mindig egy éppen ismertetésre kerülő készülék sztárfotója lesz látható, az újság fejléce kissé egyszerűsítve, stílusban hasonló lesz a legrégebbi Magyar Rádióújsághoz.
Alul a tartalomjegyzéket is olvashatjuk, ezzel megoldást nyer a közgyűlésen felvetett kérdés is a számítógépesek részéről, miszerint elég a címlapra kattintani a számítógépen és máris látható a tartalomjegyzék is. A második oldalon a támogató személyét ismerhetjük meg fényképpel, rövid szöveggel, a többi oldalon gyönyörű, színes korabeli reklámokat, és ismét az ismertetésre kerülő készülékek képeit láthatjuk majd. Ezek az elképzelések, de ha valakinek van jó ötlete szívesen veszem.
Felhívom a figyelmet a tagdíjra, aki még nem fizette be, kérem rendezze, akinél adatváltozás van, jelezze.

Kóger László

Beszámoló a közgyűlésről

Mint mindig, ebben az évben is az első közgyűlésünket a Puskás Tivadar Távközlési Technikumban tartottuk április 25-én. Már korán reggel kezdődött a népszerű cserebörze, amit csak rövid időre szakított meg a hivatalos program. Dr. Horváth László igazgató tartott rövid megnyitó beszédet, majd Kóger László elnök vezette le a közgyűlést, amelynek legfontosabb programja volt pénztárosunk, Írházi Sándor ismertetése az egyesületünk 2003. évi gazdálkodásáról. Ennek főbb adatait itt is elolvashatjátok: Egyenleg: 2003.01.01-én: 43 589 Ft,
Bevételek: 2003-ban: 626 815 Ft Kiadások: 2003-ban: 646 559 Ft Egyenleg: 2003.12.31-én: 23 845 Ft
A kiadások megoszlása:
Nyomdaköltség: 237 176 Ft (Nyomdai díj, kiadványszerkesztés, filmkidolgozás, fénymásolás, stb.)
Postaköltség: 186 159 Ft (Boríték, feladási díj, bélyeg, egyszeri megbíz. díj, stb.) Ügyviteli költség: 223 224 Ft
(Bankszla díj, postai közreműködői díj, nyomtatvány, írószer, telefon, utiköltség, pénzforgalmi jutalék, stb)
Elnökünk ismertette a Nosztalgia Rádió Hírújság színes fedőlapjával kapcsolatos elképzelést, ennek anyagi fedezetét azok a tagok biztosítanák, akik maguk (esetleg vállakozásuk) és gyűjteményük bemutatására kapnának lehetőséget 15 20 ezer forint ellenében. A többletköltséget a klub állná. Azok a tagjaink, akik tudnának áldozni ilyen színes borítóra, jelezzék Kóger Lászlónak, fényképezés az egyesületen belül megoldható.
Több részletkérdés megbeszélése közben (skálaüvegek készíttetése stb.) Furkó Zoltán méltatta az Antique Radio Magazine olasz laptársunkban megjelent Standard Szuper 36 és Orion ismertetést. A közgyűlésről készült képekből közreadunk néhányat, amennyit a lap terjedelme megenged.

Simoncsics László

FIGYELEM! FIGYELEM!

Július 24-én, szombaton 10 órakor tartjuk idei évi harmadik cserebörzénket a
Puskás Tivadar Technikumban, közgyűlés nem lesz!
Mindenkit szeretettel vár a Vezetőség.

Laptársaink tartalmából

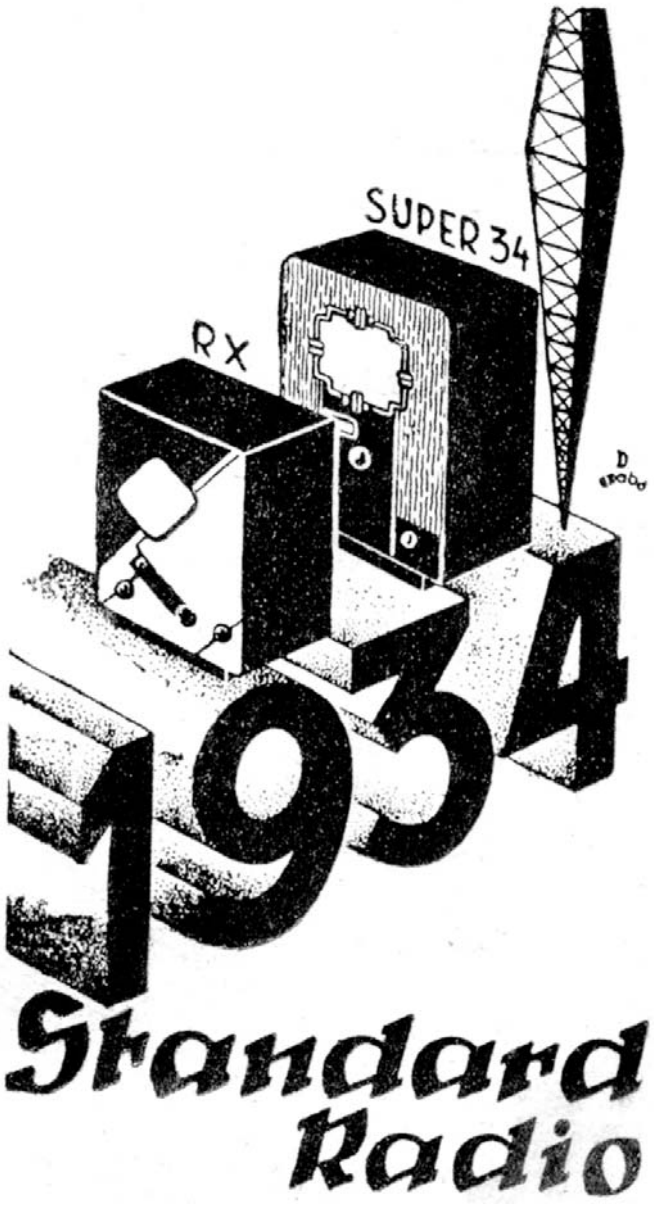
Funkgeschichte Nr. 154 (www.gfgf.org)
Régiség: Telefunken E. 315, egylámpás (wolframkatódos) audion 1920-ból.
Modern: Díjnyertes detektoros távolsági vevő (a szerző a tekercsjóság, a fejhallgató érzékenységének növelésével, ballonantenna alkalmazásával nagyfokú teljesítménynövekedést ért el a hagyományos detektoros vevőkhöz képest)
Cégtörténet: Az R-F-T nem cégnév. Nosztalgiarádiók: Mini DKE, detektoros, Siemens D-Zug.
Katonai: Hangrögzítés a Bundeswehr távközlés felderítésben.
URH: Az aránydetektor módosítása (csöves FM detektorokról)

La Scala Parlante 2004. március (www.aireradio.org)
Építési leírás: Tápegység telepes rádiókhoz (fűtés, anód- és előfeszültség), Kondenzátorvizsgáló EM 87 varázsszemmel.
Készülékleírás: „National" mod. SW-3 1930-ból.
Színes betétlap: Allocchio Bacchini mod. S 2011, 6 tranzisztoros rádió

Antique Radio Magazine No. 59 (www.antiqueradio.it)
Ezt most „magyar számnak" tekinthetjük a Standard rádió és a két Orion cikk miatt.
Technikatörténet: Nikola Tesla élete és munkássága.
Katonai: O.D. típusú adó-vevő
Orion Rádió: A magyar technikatörténet egy darabja. A szerző, Manfredini úr, a magyar készülékek nagy kedvelője segítségünkkel összeállított egy cikket és képanyagot az Orion rádiókról.
Galéria: színes képek és ismertetés Orion rádiókról (ennek egy részletét láthatjátok)
Készülékismertetés: SITI mod. 706, Ducati 3104, Windsor mod. SX-1 „Sexy Doll Radio", Ducati mod. RR 3404, RR 3405, Radiomasrelli Faltusa, Standard mod. Szuper 36 és Szuper 36 U (lapunkban is megjelent ismertetés sok képpel, reklámmal), T7, az első kereskedelmi Philco tranzisztoros rádió 1949-ből.

Museums Bote Nr. 122 (Radiomuseum.Wien@chello.at)
Kapsch készülékek ismertetése 1957 1959
Hordozható rádió-sarok: Minerva, nyomógombos tranzisztoros rádió: 570 DT
Sator univerzális csövek 1934 (Thomas Lebeth cikke a „C" sorozat mellett kevéssé ismert csövekről)
Katonai: 5 wattos adó-vevő: Ha 5K 39

Forrás: RÉ 1934/8.

Standard RX, Telefongyár Progress 1934

1934-ben a Standard gyár és a TRT. is csak két készüléktípust hozott ki, (gazdasági válság!) ezek, Szuper 34, RX, Szuper Olimpikon és Progress. A Szuper Olimpikont a tavalyi év februárban már megismerhettük, a Szuper 34-et majd ezután, az RX és a Progress most került sorra.

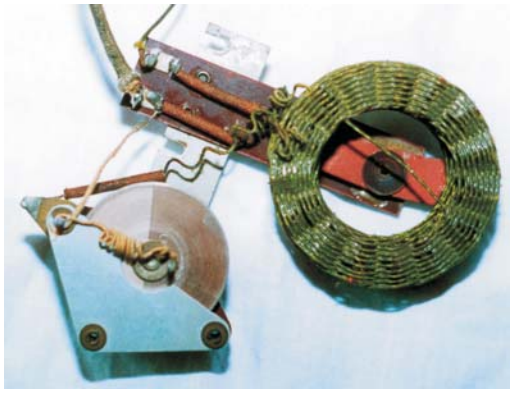

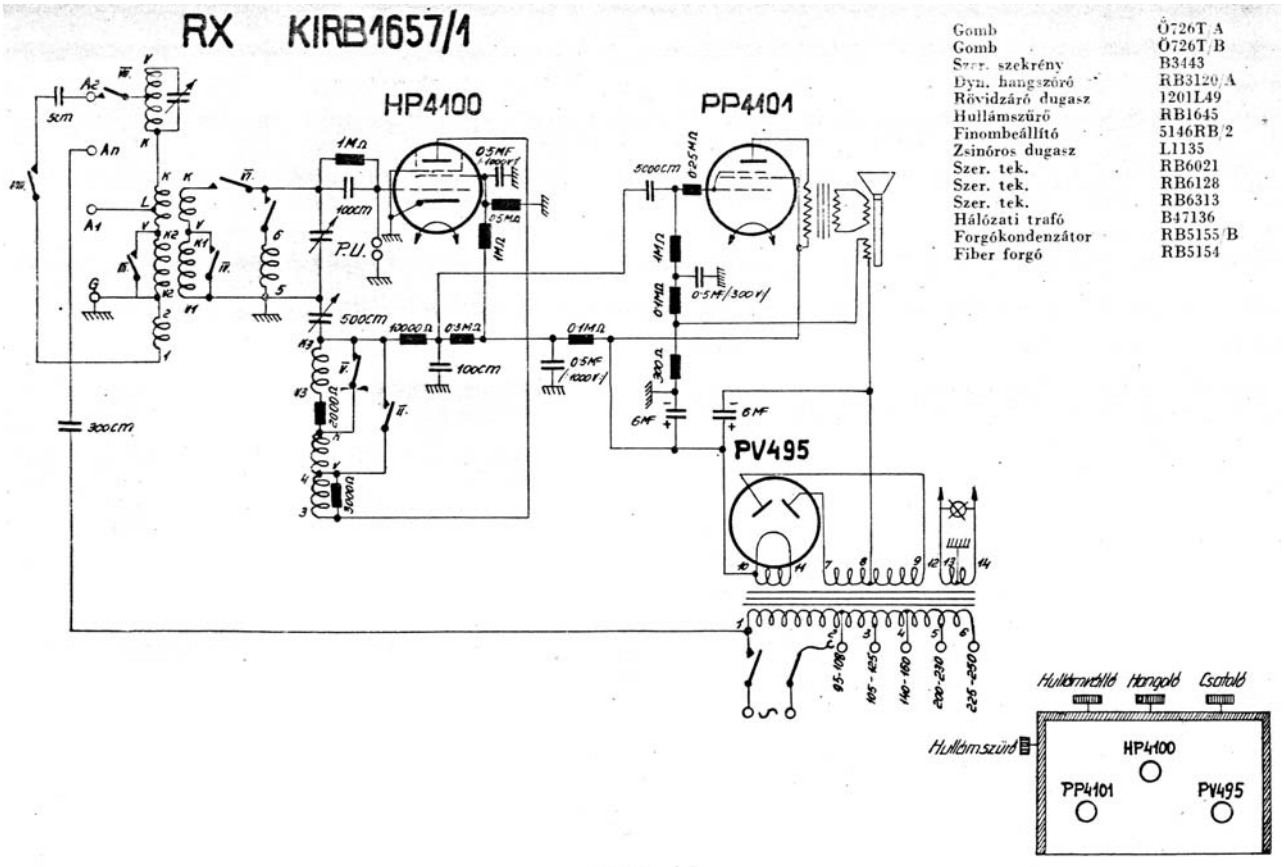
A két készüléket egyszerre mutatom be, mivel belső szerkezetük teljesen azonos, a doboz mérete is, csupán a hangszóró kivágás és az előlap díszítése más. AZ RX. sokkal elegánsabb, díszesebb, több színű csíkokkal a kornak megfelelő art stílusú festést kapott. Ez a mintázat igazi iparművészeti munka, jó példája annak, hogy egy egyszerű hasáb alakú dobozt, egy sima felületű előlapot hogyan lehet elegánssá tenni festett díszítéssel. A Progress sokkal puritánabb, az előlap egyszínű, csak a gombok közötti fekete csíkok adnak némi díszítést. Mindkét készüléknél a hangszóró előtt festett selyem látható, ez szintén a 30-as évek első felében két három évig volt divat és fontos díszítése a készülékeknek. A dobozok részben tömör keményfából, tölgyfából készültek, érdekes, hogy az egyes oldalak vastagsága nem azonos, a tetőlap 11 mm vastag tölgy, az oldallapok 9 mm vastag tölgy, a fenéklap 10 mm-es fenyő. Az előlap furnérozott fenyő, kívül a színes díszítéshez illeszkedően 45 fokos ferde erezettel. A furnérozás világos színű erősen sárgás árnyalatú kőris furnér, de a tömör fenyő előlap belül is kapott egy takaró furnérréteget, nyilván azért, hogy ne vetemedjék. Ezt azért tartottam fontosnak leírni, mert a fenyőelőlap sajnos így is vetemedik és az RX sajátossága, hogy egy idő után a hangszóró kivágás bal sarkánál sok példánynál megreped az előlap, a fenyő vízszintes erezete miatt, és azért itt, mert itt a legkeskenyebb a hangszóró kivágás. A Progressnél is sárga színű a furnérozás álló erezettel, a hangszóró nyílás kerek, lépcsős szegéllyel, és mivel beljebb van a doboz szélétől, ezért itt nem jellemző a repedés. A hangszóró selyem, nagyon vékony és kényes anyag. Az RX-nél, a jobb felső és alsó élnél van sötétebb színre festve, míg a Progressnél egy V alakú festést kapott. Az alapszín egy igen élénk világos zöld szín, az RX-nél a felső élnél zöldes, az alsó élnél kékes árnyalatú a festés, míg a Progressnél egyszínű kékes árnyalatú. Ez a kényes anyag sajnos a legritkább esetben maradt meg épen, szinte mindig szétszakadt, vagy nincs is meg. Ha megvan akkor kivétel nélkül kifakult, annyira, hogy sem a festés, sem az élénkzöld alapszín nem ismerhető fel. Ha hiányzik, akkor pótolni kell, de itt is nagyon fontos kérdés, (mint a Philips Juniornál, ahogy ott az előző számban írtam), hogy milyen anyagot választunk, mert ennél a két készüléknél is a hangszóró selyem fő dísze a készüléknek, és ezt még festeni is kell. Az én példányaimon ugyna megvoltak az eredeti selymek, de szakadtan, mondjuk emiatt még nem cseréltem ki, de sajnos annyira kifakult szürke színű állapotban, hogy a festéseket fel sem lehetett már ismerni. Mivel ezeknél a készülékeknél a színek fő hangsúlyt kaptak, ezért a cserénél döntöttem, bár a képeken még a hibás eredeti kifakult selymek láthatók. Ha megfelelő alapszínű selymet megtaláljuk, akkor a festés már kisebb gond lehet. A dobozokon alul feketére festett szoknya van, a fenéklapon 6 db. 8 mm-es luk biztosítja a szellőzést. A tengelyeknél az előlapra rézkarikák vannak szegelve a tengelyek kotyogása ellen. Az RX-nél szegletes bakelitablak van a skála előtt, a Progressnél kerek és süllyesztett.

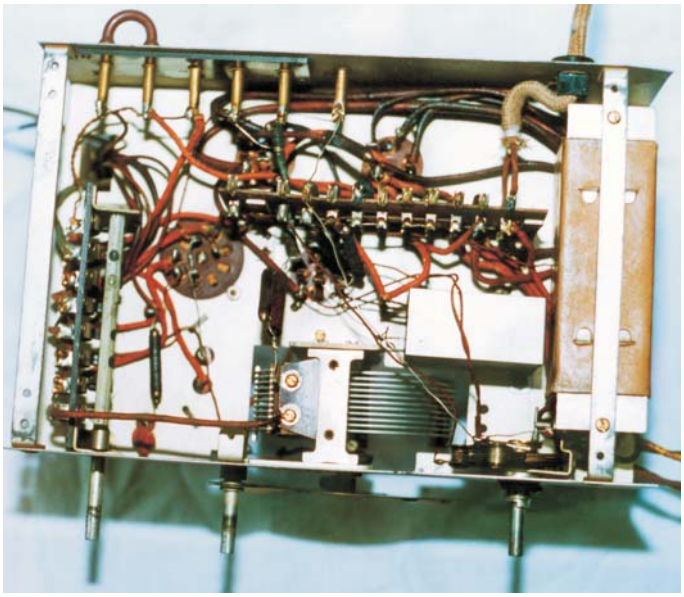

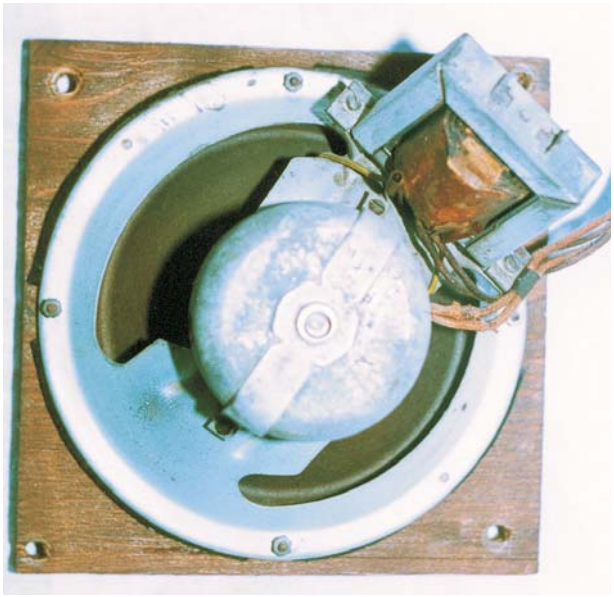
A hangológomb nagyobb méretű Ö726T/A. számú, a két kisebb Ö726T/B, de sajnos a számok a gombokon nem találhatók meg, viszont a Progressen mind a három gomb kicsi, a nagyobb gomb azonos a Darling és a Szuper 36 gombjaival csak ez csavarozással rögzíthető kivitel, a kicsik a 2x gombjaival azonos és szintén csavaros rögzítésű. A hátlap fémből van a képen látható „Standard mintás" apró lyukkal, és egy papír-lappal, melyen több nyelven olvashatjuk, hogy a hátlap eltávolítása előtt a hálózati dugó a falból kihúzandó.
Ezek után lássuk a műszaki felépítést, ez is nyújt érdekességet számunkra, ez az első rövidhullámra készült Standard gép. A rövidhullám is a 30-as évek elején kezdett terjedni, a 33-as Standard gépek még csak közép és hosszúhullám vételére készültek, és a Szuper 34 is. A készülék belsejébe nézve szép látvány a „rengeteg" tekercs, légmagosak, mert még nem volt vasmag 34-ben használatban. Baloldalt állványon a hármas középhullámú tekercs a nagy zöld rezgőköri tekerccsel, ugyanilyen a doboz oldalára került hullámcsapda tekercse is leágazással. A hosszú hullám tekercsei egy bükkfa orsóra van tekercselve eléggé kis méretű sima hengeres tekercs viasszal leöntve. Legérdekesebb a nagyméretű rövidhullám tekercs 5 cm átmérőjű 8 cm magas papírhengeren 2 mm vastag zománc selyem rézdrótból a rezgőköri rész, a visszacsatoló és az antennaköri az persze vékony drótból. A készülék két pentódás, HP4101, PP4101, PV495 csövekkel, a kapcsolás korrekt, kétutas egyenirányítás, gerjesztett dinamikus hangszóró, mindenhol szűrőkondenzátor, az audion kapcsolás kicsit bonyolultnak tűnik, a visszacsatoló tekercseken is átfolyik az anódáram. A készülék el van látva PU bemenettel, villanyantennával, a hálózati trafó mindenféle feszültségre átkapcsolható.

Gomb	Ö726T/A
Gomb	Ö726T/B
Szer. szekrény	B3443
Dyn. hangszóró	RB3120/A
Rövidzáró dugasz	1201L49
Hullámszűrő	RB1645
Finombeállító	5146RB/2
Zsinóros dugasz	L1135
Szer. tek.	RB6021
Szer. tek.	RB6128
Szer. tek.	RB6313
Hálózati trafó	B47136
Forgókondenzátor	RB5155/B
Fiber forgó	RB5154

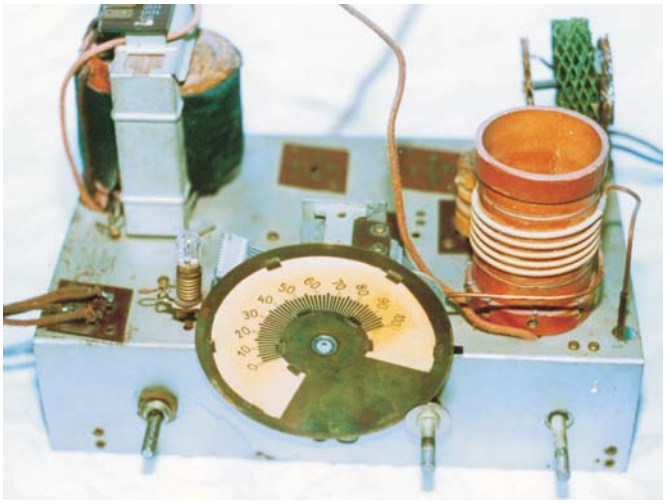
1933—34

A hangolóforgó jó minőségű légforgó, a hangoló tárcsa 0-100 fokos beosztású, világítással ellátva. A visszacsatoló forgó bakelit szigetelésű, és hálózati kapcsolóval van kombinálva. Az R-C alkatrészek zöme egy szerelő lapon van elhelyezve, a 3 db. 0,5 mikrofarád bloktömbben van, a 2 db. 6 mikrofarád egy NSF gyártmányú papírházas kondenzátor. Itt még nem a jól ismert papírházas Standard elkó nyert alkalmazást, valószínű hogy még nem gyártották. A szerelés nagyon szép, a Standart gyártól megszokott ezüstszínűre festett shasszin a huzalozás egy része varniscsöves, egy része piros szövetes huzal. A csavarok „Standard fejes" réz csavarok (egy kicsit lapított félgömbfej.)a sorozatszám az RX-nél és a Progressnél is K betűvel kezdődik a szám 5 számjegyű a mintapéldányoknál RX: K15041, Progressnél K15208, de találkoztam az RX 12707, Progress 15558 számú géppel is. A gerjesztett hangszórón található a kimenőtrafó is, ezt a hangszórót több évig használta a gyár kisebb készülékeiben. Az ellenállások Always, a kisebb kondenzátorok Standard márkájúak. A készülék kényes pontja, mint már jeleztem főleg a hangszóróselyem, a hátlap gyakran hiányzik, de 0,5-ös vaslemezből könnyen pótolható ezüstszínűre kell festeni. Sajnos az előlap épsége is fontos főleg az RX-nél, mert nem tudjuk egyszerű módon újralakkozni a festés miatt, bár aprólékos munkával ez is újra elkészíthető. A shasszi a jó konstrukció miatt viszonylag jó állapotban szokott lenni, az általam látott kb. 8-10 készülékben csak egy-két alkatrészt cseréltek, egy alkalommal volt trafócsere, egyszer volt átépítés. Mindent egybevetve egy könnyen restaurálható, nagyon szép 30-as évekbeli készülék az RX, a Progress pedig szerényebb külső ellenére viszot ritkább darabnak számít.

Kóger László

Kétcsöves váltóáramu hálózati készülékek.

Hk311

Szám	Megnevezés	pengő
Hk300	„Standard Rx" **nagyteljesitményü** 2+1 csöves váltóáramu rádió készülék, **dynamikus hangszóróval**. Rövid, közép és hosszu hullámhosszra, 20—55, 200—[illegible], 600—**2000** m. hullámkörzetben, a legolcsóbb nagyteljesitményü rádió készülék. Felszerelés: Izléses, külső, speciális nagyteljesitményü csövek. Kis fogyasztás, olcsó üzem, maximális szelektivitás, nagy hangerő. Beépitett specialis szürő. Gramofonerősités, gyönyörü vétel. Ára csövekkel együtt — — — — — — —	200.—
Hk3[illegible]	„Telefunken 123 V. „Diadal" hangszóróval egybeépitett 2+1 csöves készülék. Izléses barna bakelitházban épitve. — — — — — — — —	172.50
Hk308	„Orion 123" 2+1 csöves, hangszóróval egybeépitett készülék, 1932 typ. — — — — — — —	108.—
Hk3[illegible]	„Orion 7016" 2+1 csöves készülék, hangszóróval	97.—
Hk31[illegible]	„Rex" 2+1 izléses faládában. Lengőnyelves hangszóróval, mely minden hangot a legtökéletesebben ad vissza. Átkapcsolható kivitelben 110, 125, 150, 220 Voltra készül. Alkalmas gramofonerősitésre is. Villanyantenna beépitve — — — — — —	110.—

BARTA'S TÁRSA Budapest Fióküzlet: Rákóczi-út 30 (Nagyáruház-a sarok) Főüzlet: Podmaniczky-u. 39

2+1 csöves váltóáramu és 2+1 csöves váltó- és egyenáramra egyaránt használható hálózati készülékek.

316 312

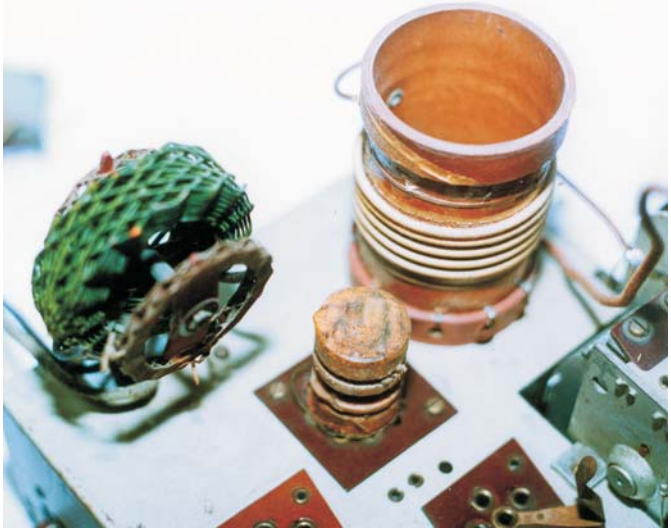
Szám	Megnevezés	pengő
316	„Trt. Progress" 2+1 csöves nagyteljesitményü váltóáramu, dinamikus hangszóróval egybeépitett rádiókészülék, beépitett tökéletes szürővel, **rövid, közép és hosszu** hullámhosszra, 15, [illegible], 140, 160, 200, 250 volt feszültségre kapcsolható, átkapcsolt skálára irt állomásnevekkel. Izléses, modern kinézetü, kis áramfogyasztás, szolid tetszetős kivitel. Ára csövekkel együtt	200.—
312	„Orion 7221" **egyen- és váltóáramra** egyaránt használható 2+1 csöves vevőkészülék. A készülék minden átalakítás nélkül úgy egyenáramu, mint váltóáramu hálózathoz csatlakoztatható, megszünteti tehát a hálózati rádiókészülék helyhezkötöttségét. Lakás-világitás, kivezetés vagy hálózati áram megváltoztatása esetén készülék használhatóságát nem befolyásolja. Izléses felépitésü, amerikai tipusu keményfa szekrényben szobadisz. A készülék elsősorban a helyi állomás vételére készült, vele azonban átlagos vételi viszonyokat nyujtó helyeken néhány külföldi állomás is rendszerint jól vehető. A beépitett lengőnyelves hangszóró a teljes hangskála élethü visszaadását biztositja. Jellemzői: lágy, érzékeny [illegible] gramofonerősités, nagyteljesitményü, [illegible] mágneses hangszóró, földvezeték nélkül is jól működtethető. Hullámhosszhatár: 200—600 méter, legkekvezőbb antennahossz 15—35 méter levezetéssel együtt. Ára csövekkel együtt	152.—

BARTA'S TÁRSA Budapest Fióküzlet: Rákóczi-út 30 (Nagyáruház-a sarok) Főüzlet: Podmaniczky-u. 39

A világnak egyetlen országában sem talált a rádió-telefón annyi lelkes művelőre, mint Amerikában. A rádió-amatörök megszámlálhatatlan serege hallgatja naponta a koncerteket és előadásokat, melyeket drót nélkül terjesztenek a broadcasting-állomások százai és bizony sokaknak nem áll más készülék a rendelkezésükre, mint az, amelyet maguk készítettek olcsó pénzen. Az Újvilágban megjelenő rádió-folyóiratok a rádió-amatörök buzdítására pályázatot tűztek ki a legegyszerűbb sajátkészítésű készülékek elkészítésére. „Aller Képes Családi Lapja" összeköttetései révén megszerezte azt a pályamunkát, amely az első díjat nyerte.

A rádió-telefónról szóló cikksorozatunk további folyamán közölni fogjuk a többi pályadíjat nyert rádiókészülék leírását is. Cikksorozatunkat a mai napon kezdjük meg ezzel a készülékkel, mely az első díjat nyerte. A készülék leírása az alábbiakban olvasható.

Hogyan készítik Amerika rádió-amatőrjei a felvevő-készüléküket?

Érdekes és egyúttal tanulságos megfigyelni, milyen egyszerűen fognak munkához az amerikaiak, ha valamely feladat megoldásáról van szó, mint amilyen például a rádiófelvevőkészülékek előállítása amatörök számára. Egy keménypapírdoboz, néhány papírfogószög és egy gombostű segítségével készítik el a felvevőkészüléket, amelyet bárki használhat és amely, mint mondják, éppoly jól működik, mint azok a kristálykészülékek, amelyeket kész állapotban lehet vásárolni. És az elkészítéshez sem szükséges több szerszám, mint egy kalapács és egy szög. Egy ilyen érdekes készüléket írunk le az alábbiakban, az eredeti minta alapján.

Sajátkészítményű, egyszerű és olcsó felvevőkészülék rádió-amatőrök számára.

A következő anyagok szükségesek hozzá:

1 keménypapírdoboz (körülbelül 10 cm. átmérőjű),
13 (kis) papírfogó szög,
2 (nagy) papírfogó szög,
3 papírszorító (clips),
65 gr. körülburkolt 26. számú rézdrót,
1 kis darab szilicium,
1 gombostű.

A keménypapírdobozba szöggel 9 lyukat fúrunk, a doboz felső szegélyétől $2^1/_2$ cm. és egymástól mintegy $1^1/_2$ cm. távolságra. Mindegyik lyukba papírfogószöget helyezünk. Tollal és tintával megszámozzuk a papírfogószögeket jobbról balfelé haladva 1—9 számokkal. Az 1. számú papírfogószögtől jobbra hasonló módon két papírfogószöget helyezünk el, papírszorítóval (clipsszel) legalul. Ez alatt mintegy $1^1/_2$ centiméternyire kis lyukat fúrunk. Ez a lyuk lesz a dróttekeres kiindulópontja.

A selyemszállal körülburkolt rézdrótot átvezetjük ezen a lyukon. Hajlítsuk ezt a drótvéget a legutóbb (1. számú lyuktól jobbra) elhelyezett két papírfogószög egyikére, de a papírdoboz belső oldalán és pedig úgy, hogy azon a helyen, ahol a drót érintkezik a papírfogószöggel, ott reszeljük le a drót burkolatát, hogy a kontaktus meglegyen. Ezután a drótot tekerjük szorosan a papírdoboz köré, úgy hogy a tekervények szorosan egymás mellett feküdjenek. Hetven ilyen tekervénynek kell lennie 15., 20., 25., 30., 35., 40., 45., 55. és 70. sz. tekervények külső oldalának egy kis részén a sodronyburkolatot lekaparjuk.

Ez oldal legalsó részén látható vázlatos rajzon feltüntettük ezeket a lereszeléseket, illetve azok helyét. Nagyon fontos, hogy a drótot olyan szorosan tekerjük a doboz köré, amennyire csak lehetséges és hogy a rézdrót burkolatát úgy kaparjuk le, hogy a fölötte levő papírfogószögek érintkezésbe jöhessenek a drót burkolatlan részeivel. A 15. tekervény lereszelése legyen kontaktusban az 1. számú papírfogószöggel, a 20. számúé a 2. számú papírfogószöggel és így tovább.

Ez után meg kell csinálnunk a kontaktust, amelynek a papírfogószögekhez kell vezetnie. Az alul látható vázlatos rajz középső ábrája mutatja, hogy hogyan kell ezt elrendeznünk. Az egyik nagy papírfogószöget (B) oldalról beleszúrjuk a doboz fődelébe. Azután a papírfogószög egyik hosszú ágát lefelé, a másikat pedig a doboz fődelén átszúrva hátra hajlítjuk. Most a födelet rátesszük a dobozra és a papírfogószög lefelé hajló ágát úgy állítjuk be, hogy könnyedén mozoghasson a számozott papírfogószögek „feje" fölött, ha a födelet forgatjuk. De gondosan vigyázzunk, hogy az valóban érintsen minden egyes fejet. Ha a papírfogószög ága nagyon hosszú, akkor a fölösleges részt lecsípjük.

A másik nagy papírfogószöget a födélen szúrjuk keresztül az előbbi kontaktussal ellenkező oldalon. Alulról szúrjuk bele, úgy hogy a papírfogószög feje a fedél alsó oldalára kerüljön. Ennek ágait úgy hajlítjuk, mint a lenti képeken látható, hogy a kristályt: K (szilicium) közéjük helyezhessük. Egy gombostűt szúrunk a kristályba, úgy amint a képen látható és a kontaktust (B), meg a gombostűt kis darab burkolatlan 24. számú rézdróttal összekötjük. A födélbe most két papírszorítót szúrunk, melyeknek ágait a födél alatt széthajlítjuk. Az egyiket egy kis darab drót segítségével összekötjük azzal a papírfogóval, amelyben a kristály ül, a másikat pedig összekötjük azzal a papírfogóval (D), amelybe a földvezetéket helyezzük el. E két papírfogó fejeihez egy egy papírszorítót erősítünk (clips), úgy amint a vázlatos rajzon látható és ehhez a két papírszorítóhoz erősítjük a hallgató két drótját. A telefónhallgató a legegyszerűbb fajta lehet — fejszalag nélkül — és készen is vásárolható.

Antennának negyedkilogramm, 18. számú burkolatlan rézdrótot használunk. Ebből kb. 30 méter hosszú antennát készíthetünk. Az antenna felfüggesztéséhez két kis porcellánszigetelőt használunk. Az antenna egyik végét erősítsük valami fához vagy hasonlóhoz, lehetőleg legalább 8—10 méternyire a föld színétől. A drót másik végét bevezetjük a házba és összekötjük az A kontaktusgombbal. Ott, ahol az antenna drótját bevezetjük a házba a falon vagy ládeszkán át, kis gummiesővel izolálnunk, illetve elszigetelnünk kell.

Használható földvezetéket akkor kapunk, ha a készüléket a D vezetődróttal összekötjük, amelyet például valamely gáz- vagy vízvezetékesővel kötünk össze. Ezt a csövet kis darabon (4—6 centiméternyi hosszúságban) lecsiszoljuk, a burkolatlan drótot párszor a cső köré csavarjuk ezen a helyen és végül szorosan megcsomózzuk.

Ha a készüléket használni akarjuk, akkor azt a drótot, amelynek egyik végére a gombostűt erősítettük, úgy hajlítjuk, hogy a gombostű hegye a kristályon nyugodjék. A gombostűt most, a hallgatót a fülünkre tartva, addig húzzuk a kristály felületén, amíg beszédet, zenét, vagy éneket nem hallunk, — föltéve természetesen, hogy ezt valamely leadóállomásról (broadcasting) leadják — és azonkívül a kontaktust addig toljuk egyik számról a másikra és hagyjuk rajta, amíg a legtisztább összeköttetést nem érezzük a leadóállomással. Alkalmas körülmények között, ha pl. nem vagyunk túlmesszе a leadóállomástól és jól megtaláljuk a kontaktus beállítását, jól hallhatjuk a beszédet és a zenét még akkor is, ha a hallgatót 15 centiméternyire tartjuk a fülünktől.

Ha az itt leírt felvevőkészülék fizikai adatait számításba vesszük, akkor látni fogjuk, hogy ez legföljebb 600 méteres hullámhosszúságra állítható be. Ha tehát ilyen hosszú hullámokat kell felfognunk vagy leadnunk, akkor nyugodtan használhatjuk a készüléket úgy, amint itt le van írva. Ha azonban a leadóállomás hullámhosszúsága 800 méter, ezt ezen a készüléken nem tudjuk beállítani, de a készüléket tekercselhetjük más hullámhosszúságúra is. Pl. ha a 27. sz. drótből 100 tekervényt tekerünk a doboz köré, akkor elérhetünk 900 méteres hullámhosszúságot is. Ha pedig a 100 helyett 150 tekervényt alkalmazunk az utóbbi fajta drótból, akkor eljuthatunk 1400 méteres hullámhosszúságra is. Ha azonban ilyen nagyszámú tekervényt alkalmazunk, akkor több, mint 9 elágazást kell csinálnunk a tekercsre: pl. 12-16-ot.

Mit lehet elérni az itt leírt rádió-amatőrkészülék segítségével?

Ezzel a készülékkel tisztán hallhatjuk azoknak a leadó (broadcasting)-állomásoknak a rádió hangversenyeit vagy rádió-előadásait, melyek ninesenek messzebb 20—30 kilométernél légvonalban.

Az antenna legalább 18 méteres legyen és 4 drótból álljon.

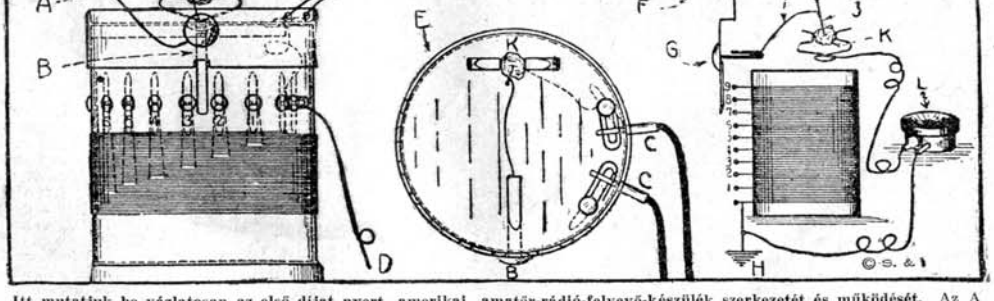
A készüléket nem használhatjuk nagyobb távolságban, mint legfeljebb 20—30 kilométeren. Minél távolabb vagyunk a leadóállomástól, annál hosszabbnak kell az antennának lennie és annál magasabban kell azt elhelyeznünk.

Eddig szól az eredeti amerikai leírás. A szerzőjének állítása szerint cseppet sem nehezebb ennél és technikai furcsaságán kívül abba a helyzetbe hozza a készülék a tulajdonosát, hogy közvetlen összeköttetésbe kerülhet a modern tudomány legérdekesebb terével: a dróttalan telefónnal.

Természetesen a jelenlegi magyar törvényekre való tekintettel egyelőre még tilos magánembereknek felvevőkészülékeket felállítaniok. De most már csak idő kérdése, hogy a magyar törvényhozás is foglalkozzék ezzel a problémával.

Ilyen az itt leírt sajátkészítményű amatőr-rádió-felvevőkészülék kész állapotban. A K-nál helyezzük el a kristályt, az A-hoz erősítjük azt a drótot, amely az antennához vezet, a C-hez erősítjük a hallgatót, a D-nél erősítjük meg azt a drótvezetéket, melynek másik vége valamely gáz- vagy vízvezetékesőhöz vezet. (Földvezeték.)

Itt mutatjuk be vázlatosan az első díjat nyert amerikai amatőr-rádió-felvevő-készülék szerkezetét és működését. Az A az összeköttetés az antennával (levegővezetékkel), B a tekereskontaktus, C az a két hely, ahova a hallgatódrótokat erősítjük, D a földvezeték kapcsolóhelyét mutatja. Az E ábrán a készülék felülről látszik, az F az antenna, a G az a kontaktus, amely az előbb B-nek nevezett kontaktusnak felel meg, H a földvezeték, I az összeköttődrót a gombostű és a B—G kontaktus között, J a gombostű, K a kristály és L a hallgató.

Forrás: Aller 1924/6.

I. ÉVFOLYAM 10. SZÁM

Ára 4000 korona
Jugoszláviában 7 dinár

1924. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 27

MAGYAR RÁDIÓ UJSÁG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST VIII, JÓZSEF KÖRUT 5
Telefon: József 35-68

Szerkeszti: LASZGALLNER ERNŐ

Megjelenik kéthetenkint szombaton

Igazgató: WALDNER SÁNDOR
KÉPES RÁDIÓ SZAKLAP
HUNGARA RADIO REVUO

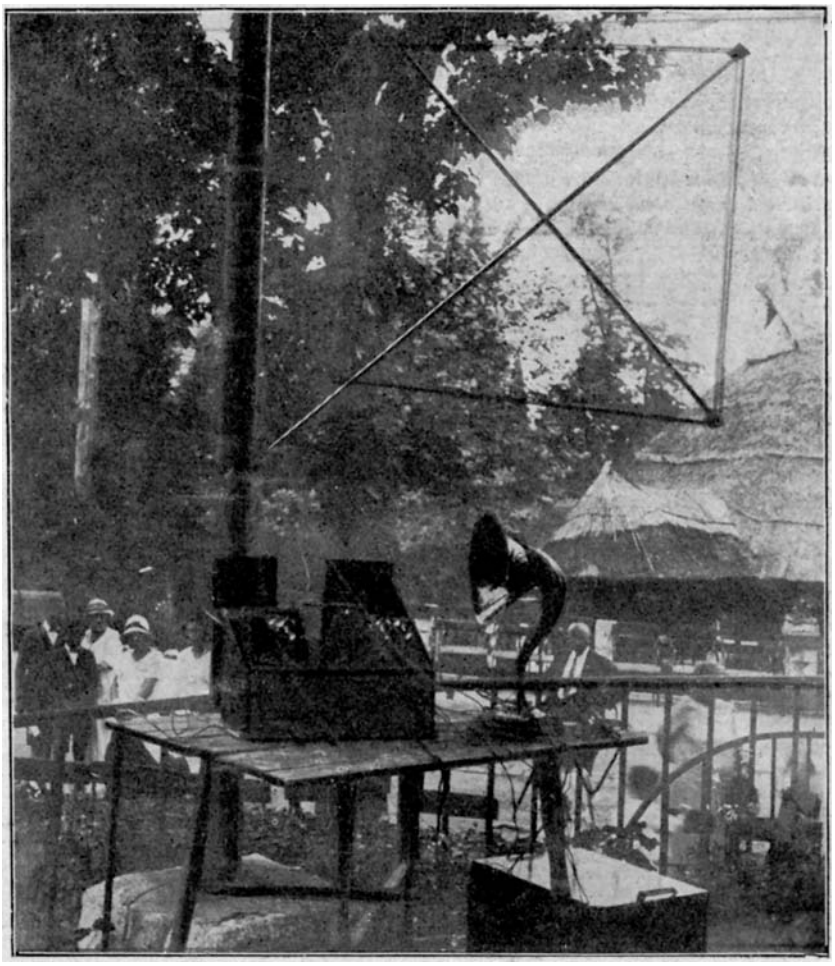

A „VOX" Rádió R. T. kirakata a Belvárosban

Összes rádióalkatrészek gyártása és eladása:
VI., Nagymező u. 47

RÁDIÓFUCHS

Telefunken-csövek, egyenirányitók és kristályok.
Telefon: 171—07

Az állatkerti rádió-hangverseny Keret vevő készüléke.

A broadcasting Magyarországon

Tények és találgatások — Nem jó az ördögöt a falra festeni

A Rádió-Welt cimü elterjedt szaklap irja a következőket:

A rádió ügye Magyarországon még nagyon is elmaradott állapotban van. Ami részben gazdasági, részben azonban politikai okokban leli magyarázatát. Körülbelül egy éve ismerik Magyarországon, de csak szükebb körben a drótnélküli telefont, használata azonban nagyon korlátozott. Ezidőszerint csak a Magyar Távirati Iroda adja hireit vidéki fiókjainak a csepeli állomás egy kisebb készüléke segitségével. De már nem lehet messze az idő, amikor a rádió közhasználatba kerül. Valószinü, hogy a rádió-kérdést szabályozó miniszteri rendelet rövidesen megjelenik. Illetékes körök véleménye szerint külön rádió-törvényre nincs szükség, mert egy régebbi törvény, nevezetesen az 1888. évi XXXI. t.-c., amely szó szerint a következőket mondja: „Táviró, telefon és elektromos jelzőkészülékek felállitása, berendezése és üzembentartása a magyar államnak fentartott jog", — a rádióra is alkalmazható.

Valószinü, hogy Magyarország állami monopóliumként fogja kihasználni. Az állam maga állitja fel a leadóállomást és az antennákat. A felvevőkészülékeket valószinüleg meg fogják állapitani és csak olyan készülékeket szabad majd használni, melyeket az állam az előirásnak megfelelőnek talál és *leplombált*. Valószinü, hogy az állam fentartja magának a legszigorubb ellenőrzés jogát és csak a monopólium üzleti felhasználását fogja magántársaságra bizni.

Értesülésünk szerint felvevőkészüléket *engedély nélkül gyártani és használni* szigoruan tilos lesz. Hogy az állami leadó, mit fog továbbitani, az még nincs eldöntve. Nem valószinü, hogy a magyar állam saját kezelésében adna programmokat és szórakoztató előadásokat. Minden valószinüség szerint ezt egy magántársaság fogja intézni, amely megfelelő ellenőrzés mellett kereskedelmi ügyességgel ki fogja elégiteni a jogos igényeket. Természetes ennek a társaságnak kiváló és változatos programmról kell gondoskodnia, hogy méltóképpen illeszkedhessék bele az európai hasonló társaságok müködésébe.

A felvevőállomások használatáért berendezési dijat és azután havonta bizonyos dijat kell fizetni. A rádiófon üzemet ezekből a dijakból fogják fentartani.

Reméljük, hogy a rádiófon fejlődése érdekében az amatőröknek bizonyos kisérleti lehetőségeket adnak, hogy a magyar rádió nagyon el ne maradjon a többi európai államokétól.

— c. —

Forrás: MRU 1924/3

Az állatkerti rádióhangverseny

Junius 21.-én és 22.-én tartotta meg *A „Gyermekért" Országos Gyermekegészségügyi Társaság* a Székesfővárosi Állatkertben jótékonycélu ünnepélyét, melynek kimagasló eseménye volt az első magyar szabad ég alatt tartott *rádióhangverseny*. A koncerten *Gróh* Klári hegedü-, *Noiret* Irén ének-, *Hoffmann* Pál gordonka- és *Rácz* Gyula tárogatóművészek szerepeltek.

Az első nap kedvezőtlen időjárása kis csalódást okozott a felcsigázott közönségnek, mert a nagy erősitéssel dolgozó felvevő a heves légköri zavarokat is jól hallhatóvá tette. Jellemző azonban a budapesti pubikumra, hogy midőn a konferencier a hangerősitőből hallható erős recsegésekről megmagyarázta, hogy azokat a légköri zavarok okozzák, *egyszerüen kinevette a magyarázatot*. Ez azonban nem is csodálatos, mert a minden hozzáértést nélkülöző laikusokat a sok rádióismertető előadás és tegnap napilap szenzációt hajhászó kacsavadászata alaposan félrevezette. Akik aztán abban a szent meggyőződésben élnek, hogy a rádió vagy olyan rossz, mint azt az előadások bizonyitották, vagy pedig olyan tökéletes, mint az ujságokban olvasható, azok *nem minden alap nélkül* nevettek. Pedig *kinevetni* az ilyen téves felfogást beplántáló *kontárokat* és *kacsavadászokat* kellene. A keletkező hatalmas vihar aztán az ünnepély folytatását teljesen megakadályozta.

A második napon, vasárnap, a koncert előtt ismét erős vihar dühöngött, amely után a légköri viszonyok olyan kedvezőek voltak, hogy a fölvétel teljesen tiszta és élvezetes volt.

Este nyolc órakor megjelent az ünnepélyen *Auguszta* főhercegasszony is, ki *Zsófia* és *Magdolna* főhercegnőkkel, *Ferenc* főherceggel, valamint kiséretével a készülékkel szemben foglalt helyet. A Főhercegasszony hosszasan elbeszélgetett *Paskay* Bernát főigazgatóval, a *M. Kir. Posta Rádió-Kisérleti Állomás* vezetőjével és élénken érdeklődött a rádiókérdés iránt.

Munkatársunknak alkalma volt a Fenséges Asszonyt a *Magyar Rádió Ujság* részére meginterjuvolni, ki ugy nyilatkozott, hogy a hangverseny tetszését megnyerte, annál is inkább, minthogy rádiót első izben volt alkalma hallani. A Főhercegasszony azon reményének adott kifejezést, hogy a következő rádióhangversenyek még nagyobb müélvezetet fognak nyujtani, a rádió tökéletesedése folytán.

Este 9 óra után Csepel azzal fejezte be a leadást, hogy kihirdette a dunai nagyregatta, valamint a bécsi futballmeccsek eredményeit. Akiknek még volt tovább is türelmük várakozni, 10 óra után megkapták jutalmukat: *igen jól* hallhattak egy *londoni* és egy *párisi* koncertet. **(fj.)**

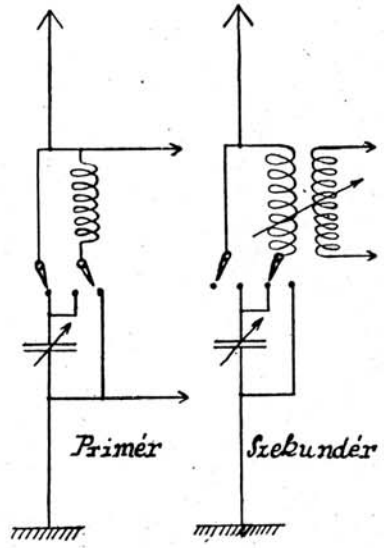
Forrás: MRU 1924/4

Kapcsolási vázlatok

Audionok kapcsolása

A broadcasting mai elterjedtségét az elektroncső feltalálása tette lehetővé; ugyanis a detektor, mely csupán kis távolságokra alkalmas és hangerőssége is csekély, csak a szerény amatőrt elégiti ki. Aki azonban messzebb levő állomásokat akar hallgatni, biztos eszközt talál az audionos (elektroncsöves) készülékben.

Az elektroncsövet felhasználhatjuk elektromos rezgések keltésére, egyenirányitására és erősitésére. A gazdaságosság szempontjából igyekeznünk kell, hogy *egy* csőnek *összes* tulajdonságait kihasználjuk, sőt az erősitését többszörös visszacsatolás (super-, ultra-, reflexkapcsolások) által hatványozzuk.

1. ábra

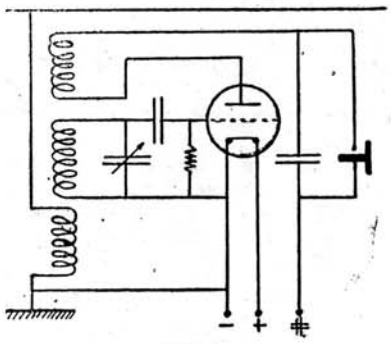
Az alábbi kapcsolásoknál egy cső végzi a rezgések egyenirányitását, erősitését és az esetleges önrezgéskeltést is.

Azok részére, akik egyedül készitik vevőállomásukat, megemlitjük, hogy a rács elé 600—800 cm., a telefonhoz pedig 1800—3000 cm. kapacitásu blokk-kondenzátor szükséges. A rezgőkör méretei a hullámhossztól függnek, azonban ajánlatos 1000 cm.-es forgó kondenzátort és kicserélhető tekercseket alkalmazni, mivel egy tekercscsel nem hidalhatjuk át a rádiótelefonnál alkalmazott hullámhosszakat (kb. 380—2600 m.). Igen jól megfelelnek a mézsejttekercsek, melyekből 6 drb elegendő a következő menetszámok mellett: 75, 100, 150, 200, 250 és 300.

Antennakör	Rezgőkör	Önrezgőkör	hullámhossz 1000 cm-es forgó kondenzátor szélső helyzeteiben
75	100	150	360— 900
100	150	200	450—1200
150	200	250	700—2000
200	250	300	900—2600

Amint látjuk, az antennakörben kisebb, a visszacsatolásnál (önrezgőkör) pedig nagyobb tekercs van, mint a rezgőkörben.

Alkalmazhatunk *ugy primér, mint szekundér kapcsolást,* mely utóbbi kedvezőbb, de mindkét esetben ajánlatos oly kapcsolót beiktatni, amely a kondenzátort és a tekercset (az antennakörben) hol sorba, hol párhuzamosan kapcsolja (l. az 1. ábrát).

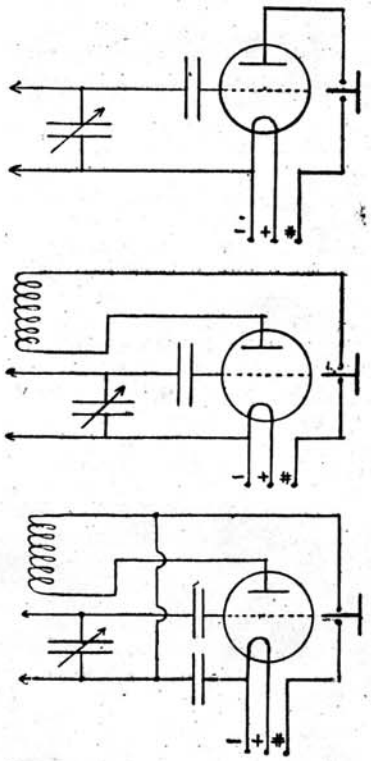

2. ábra

Szobaantenna esetén igen jól működik az *aperiódikus antennakör,* mely csupán egy tekercsből áll. (2. ábra.)

A *legegyszerübb audionkapcsolást* a 3. ábra mutatja. *(Lee de Forest, 1908.)*

Sokkal jobb eredményt érhetünk el, ha a 4. ábrán látható kitünő kapcsolást alkalmazzuk. *(Meissner-Telefunken 1913.)*

3., 4. és 5. ábra

Ezen visszacsatolós kapcsolással *nagy távolságokat nagy hangerősséggel* hidalhatunk át.

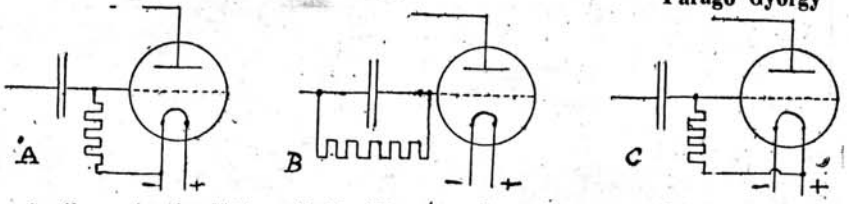
Az *amerikai visszacsatolást* mutatja az 5. ábra. *(„Flewilling IV. 1921")*

A rezgőkör és a negativ pólus közt egy 5000 cm.-es blokkondenzátor van.

Fenti kapcsolásoknál *a rács előtti kondenzátorhoz* egy 10^6 Ω-os *szilitt-udat* kapcsolunk a 6. ábrán látható három alternativa egyike szerint. (*A* német, *B* amerikai, *C* angol rendszer.)

Antennakör gyanánt az *1.* ábrán látható primér vagy szekundér kapcsolás szolgál.

Faragó György

6. ábra. A rácselőtti szilitellenállás. A = német, B = amerikai, C = angol kapcsolási módja.

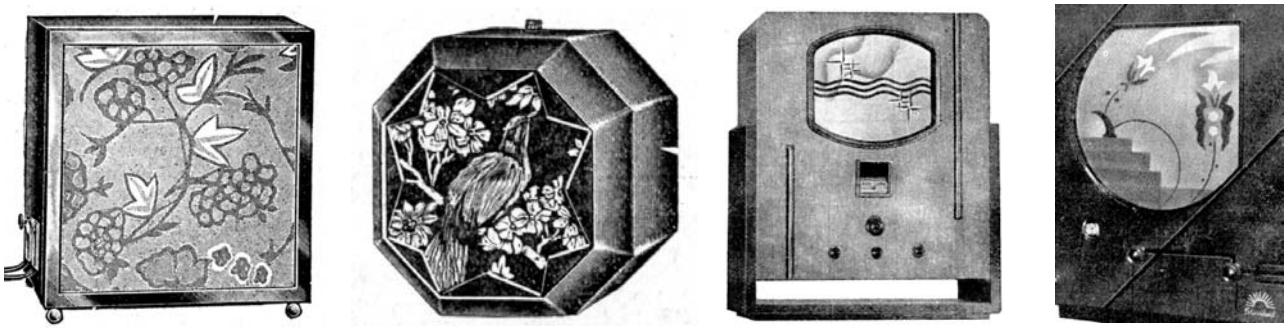
Férfi fehérnemü-szalon
fehérnemüek és pizsamák
hozott anyagból is, méretek szerint.
Budapest, Károly-körut 2. T.: 178-89

Forrás: MRU 1924/7

Restaurálás, tippek-trükkök

A hangszóró-selymek I.

A hangszóró-selymek elnevezésükkel ellentétben a legritkább esetben selymek. Ez az anyag a 20-as évek és a 30-as évek elejének volt a jellemzője. Ebben a korszakban gyakori volt a festett díszítés, amely madarakat, tájképeket, de néha angyalkákat, elrugaszkodottabb esetekben komplett "betlehemi-élőképeket" és az art deco beköszöntével nonfiguratív, geometrikus mintákat ábrázolt. Ezekkel a selymekkel az a legnagyobb probléma, hogy szinte törékennyé váltak az idők során.

Sokkal gyakoribbak a fiatalabb készülékeken alkalmazott vásznak, de ezeknek a restaurálása sem egyszerű. Itt a legnagyobb probléma a tisztítás közbeni zsugorodás.
Az előforduló hibák a por és nikotin lerakódás, a szakadások és a foltok. De mit tehetünk azon kívül, hogy a restauráláskor elővett (jó esetben) 2-3 "donor" készülék közül kiválasztjuk a legígéretesebbet, ami alapja lesz az egyetlen működő darabnak?
Mielőtt belevágnánk a tisztításba, mérlegeljük, hogy a szennyeződések mértéke mit indokol. Nagyon öreg vagy ritka daraboknál különösen fontos előre eldöntenünk, hogy koszos-e annyira a darab, hogy kockáztassunk, mert ha nem vigyázunk, könnyen lehet az eredmény rosszabb is, mint amilyen a kiindulás volt. Az alábbiakban igyekszem az olvasót végigvezetni a legfinomabb módszerektől kezdve, a legreménytelenebbnek tűnő esetek megmentéséig.
Haladjunk sorban a szükséges és lehetséges tisztítási, állagmegóvási lépéseken.

A leggyakrabban a vászon egy fa alapra van ragasztva vékony enyvréteggel. Ezeken jól megfigyelhető, hogy a hangszóró előtti kivágásban mindig sokkal szennyezettebb a vászon, mint a fával érintkező részeken. Ennek az az oka, hogy a rádió meleg és/vagy elektrosztatikusan töltött alkatrészei a hátlapon (ha még megvan egyáltalán) keresztül vonzzák a port és a hangszóró a leggondosabb tömítés mellett is az előtte lévő vásznon évtizedeken keresztül átpumpálja a port és a textil ott mint egy "légszűrő betét" funkcionál, míg a felragasztott részeken csak egy oldalról szennyeződhet a vászon.
Mindenek előtt a **"mechanikai" tisztítással** kezdjük. Ez a lazán tapadó porszemcsék eltávolítását jelenti. Ezt még a felragasztott vásznon végezzük! Ehhez használjunk porszívót, de ne közvetlenül a vásznon futtassuk végig a szívócsövet mert az könnyen sérülést okozhat. Takarjuk le egy műszálas védőhálóval, nylonmonofil szitával, közismertebb nevén szúnyoghálóval és a porszívó résekhez használatos fejét 1-2 cm távolságból mozgassuk az anyag fölött. Ennél kissé erőteljesebb módszert is alkalmazhatunk, ha az anyag tartása megengedi, amennyiben sűrített levegő spray-vel átfújatjuk a textíliát, de ekkor se hagyjuk el az alátámasztást a fent említett műanyag szitával, egy óvatlan mozdulat és szétszakad a vászon. A sűrített levegős (porpisztolyos) megoldást selymek esetében ne is kíséreljük meg, mert azokat a por és az idő már annyira kiszárította, hogy azonnal elszakadna.
Itt jegyzem meg, hogy minden esetben nagyon óvatosan és finom mozdulatokkal kezeljük a textilt és ez vonatkozik természetesen az összes munkafázisra!
Ha a szennyeződés mértéke megköveteli és az anyag minősége megengedi, akkor következhet a radír és a **száraz tisztítás**. A fára fekvő felületet puha radírral átdörzsölhetjük közvetlenül is, de a laza részeken, természetesen itt is alátámasztás (pl. a hangszóró kivágásba illesztett hullámkartonnal) alkalmazásával radírport használjunk. Radírport úgy készíthetünk, (ugyanis ilyet nem árulnak) hogy egy tiszta papírt szorgalmasan radírozunk és a levált törmeléket összegyűjtjük, vagy egy nagyon jó minőségű (amiről nem válnak le a szemcsék) durva csiszolóvásznon tesszük ugyanezt. Nem állítom, hogy egy szapora munka, de megéri mert a radírpor tisztító hatásfoka elég nagy, ahhoz képest meg feltétlenül, hogy nem roncsolja az anyagot és nem teszi ki vegyi terhelésnek mint a tisztítószerek.

Ha még mindig akad eltávolítani való por, akkor következhet a burgonyaliszt. Egy lábasban melegítsük fel a burgonylisztet kézhőmérsékletűre és szórjuk a textilre kb. 10 mm vastagon, alaposan (és óvatosan!) dolgozzuk bele és hagyjuk rajta kihűlni, ez kb. 10 perc, majd finoman keféljük ki puha hajkefével. Ezt a műveletsort többször is megismételhetjük.

Ha a vászon még nem érte el az általunk elvárt tisztaságot, akkor következhet a **mosás**. Innentől kell szembenéznünk a zsugorodás problémájával. Először is mérjük le a vásznat. Készítsünk elő egy ennél valamivel nagyobb méretű polisztirol (hungarocell) lapot amire rajzoljuk át a vászon kiterített formáját. Feszítsünk rá egy réteg folpack fóliát. Szükség lesz még vékony, rozsdamentes anyagból készült gombostűkre is. A rovargyűjtők által használt kék és az üvegfejű alkalmas a célra, de a hagyományost nem ajánlom, mert a vastagabb tűk jobban roncsolják az anyagot és könnyebben is hagynak rozsdanyomot. Bár a száradási idő jelen esetben sokkal rövidebb a rozsdásodási időnél, mégis jobb, ha esélyt sem adunk a dolognak.

Most válasszuk le a vásznat a falapról. Ezt langyos vízzel permetezve vagy ecsettel áztatva végezzük. Vigyázzunk, hogy ne áztassuk agyon, mert a falap is szétválhat. Nem annyira a vízmennyiségnek mint az áztatási időnek van itt szerepe, ezért csak annyi vizet adagoljunk amennyi feltétlenül szükséges. A ragasztóanyag (enyv) annál gyorsabban oldódik, minél melegebb és több a víz, viszont az anyag annál jobban zsugorodik, minél melegebb, a fa pedig annál jobban vetemedik, minél több a víz, ezért fontos az egyensúlyt megtalálnunk. Az anyagot csak akkor kezdjük el elválasztani a fától, ha már kellőképpen laza a ragasztó. Semmiképpen ne erőltessük mert elszakad. Ha szétvált, a fát gyorsan szárítsuk meg, hogy a rostok ne szívjanak magukba vizet. A száradást nagyban meggyorsíthatjuk egy ventillátor alkalmazásával, csak arra ügyeljünk, hogy a ráfújt levegő ne legyen nagyon meleg, mert az is vetemítheti a fát.

Amíg a fa szárad, mossuk ki a textilt. Először langyos, (nem meleg!) folyó vízben öblítsük át mindaddig amíg az összes enyv el nem távozik belőle. Ez azért fontos, mert a szálak közé ívódott enyv csúnya foltot hagy száradás után. A tisztításhoz használjunk minél semlegesebb szert. Például WU2-t (vastagabb nikotinréteg és komolyabb porréteg eltávolítására használhatunk mosószappant is, de ne feledjük, hogy ez sokkal lúgosabb mint a WU2, ezért jobban terheli az anyagot), de ne közvetlenül öntsük a vászonra, hanem habosítsuk föl és csak a habjával dörzsöljük át finoman. Ezután öblítsük ki ismét alaposan. A vízből kiemelésnél jó szolgálatot tesz a fent említett műanyag háló. Merítsük a vízbe a hálót, majd fölötte terítsük szét a textilt a víz alatt és a hálóval emeljük ki. Azért nem tanácsos közvetlenül a vásznat a széleinél fogva kiemelni, mert a magába szívott víz miatt saját súlyánál fogva elszakadhat. A nagyja vizet csöpögtessük le. Borítsuk át a textilt a hungarocell lapra és a széleit óvatosan húzgálva, több finom lépésben nyújtsuk a kívánt méretre. A folpackon a nedves anyag nem tapad le, ezért a nyújtást végezhetjük szivaccsal is, az finomabb módszer mint kézzel. Próbáljuk a vásznat az előre felrajzolt - eredeti méretet jelző- keretig nyújtani. Ha úgy érezzük, hogy az anyag elérte a roncsolódás határát, de még nem ér teljesen a keretig, akkor ne essünk kétségbe, mert ezeken a vásznakon kb. 5-5 mm "tartalék" szokott lenni és amúgy is általában a széleket keret takarja. Természetesen a textil a szálirányba, illetőleg arra merőlegesen nem egyforma arányban zsugorodik, ezt tartsuk szem előtt. Ha a nyújtás közben túlságosan megszáradna az anyag, akkor kissé permetezzük be vízzel. Ha elérte a kívánt méretet, a nagyja vizet itassuk le ronggyal, majd a széleken sűrűn tűzzük meg a gombostűkkel, hogy a száradáskor ne tudjon visszazsugorodni és hagyjuk lassan megszáradni. Teljes száradás után következhet a visszaragasztás (esetleg a szakadások javítása, de erről később). Ehhez nem javaslom szintetikus ragasztók alkalmazását, egyrészt mert a korabeli techológia sem ezt alkalmazta, másrészt meg ez után a folyamat gyakorlatilag visszafordíthatatlan, ugyanis ezeknek a ragasztóknak oly nagy a szilárdságuk és száradás után roppant nehezen oldhatók, hogy ha elrontottuk a felragasztást, akkor nem tartom valószínűnek, hogy sérülés nélkül le tudnánk emelni ismét a vásznat a fáról. Nyugodtan használjunk híg enyvet, mint dicső elődeink, vagy ha nem akarunk a vizeskádas melegítéssel pepecselni, esetleg a szagát nem szenvedhetjük, akkor válasszuk a folyékony papírragasztók víztiszta és vízoldékony változatainak valamelyikét. Ilyenek pl. a: Kristály, Nebuló és még biztos akad a piacon számtalan fajta. Ezeknek a tapadása természetesen sokkal kisebb mint az enyvé, de a felragasztott anyag nincs kitéve terhelésnek, csak a saját súlyát kell megtartani ezért bátran alkalmazhatjuk. Azért arra figyeljünk oda, hogy a nagyon porózus fák ezt -az enyvnél sokkal hígabb- ragasztót jobban elszívják, ezért többet kell belőle használnunk. A felragasztásnál is tűzzük meg az anyagot a száradásig pár gombostűvel.

A fentiekben ismertetett tisztítási eljárások azt feltételezték, hogy a szerencse melletünk állt és nem volt a vásznon komolyabb folt, vagy szakadás. De mi van, ha nincs ekkora mázlink? Erről a következő részben lesz szó.

Biliczky István

F O L Y T A T J U K !

Rimlockcsöves készülékek
Orion 420 A

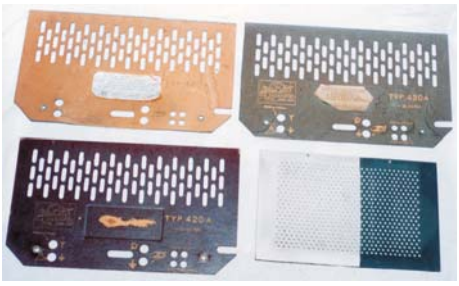
Nem sok hazai készüléket gyártottak rimlock (peremcsapos) csövekkel. 1950-ben az Orion 221, 1951-ben a 222 típusszámút (ezekkel a népszerű törpeszuperekkel majd érdemes lesz a későbbiekben foglalkozni), 1952-ben az Orion 418 A és A 814 jelzésűt (kicsi függőleges skálás készülékek), 1954-ben az Orion 420 A, az egyetlen univerzális 420 U és a varázsszemmel ellátott 520 A készülékeket. Az utóbbi ismertetésére majd a gramofonos változattal együtt visszatérünk. Egy nagy készülék volt még: a Mechanikai Laboratórium zenegépe.

Ebben a cikkben az ötven évvel ezelőtt gyártott 420 A típust ismertetjük. Bevezetésként néhány szót kell szólnunk a csövekről. A Tungsram a háború után amerikai mintára a hatcsapos miniatűr csöveket fejlesztette, előbb a telepes, majd a hálózati sorozatot. Az 1948-as Radio Compassban Winter Ernő még európai miniatűr csöveknek nevezi a rimlock sorozatot, egyben megállapítja, hogy a kisebb méretnek csak a telepes és a törpeszupereknél van jelentősége. Az amerikai csöveknek csak egy bajuk volt, a nálunk szokásos trióda - hexóda keverőcsövek helyett az un pentagrid konvertert alkalmazták. Ezért részesítették előnyben Európában a nyolccsapos kivitelt, mert ennek lábszáma már elegendő volt a megszokott keverőcső gyártásához, viszont a foglalatban történő helyes behelyezéshez egy megvezető pöcökre volt szükség, ezt nevezték peremcsapnak. Első időben ezt egy fémgyűrűn, később magán az üvegballonon alakították ki. A rimlock foglalatban egy kis rugó a cső behelyezése után e fölött a peremcsap fölött meggátolja a csőnek a foglalatból való kirázódását.

Külsőleg is nagyon impozáns készülékről van szó, fényezett fadobozban, nagyméretű színes skálával, amelynél hátulról megvilágított piros nyíl jelzi a választott hullámsávot. A kezelőszervek oldalra kerültek, minden gomb több funkciót lát el: a jobboldali az állomásválasztó, kihúzva lemezjátszó állás és hullámváltó. A baloldali hálózati kapcsoló és hangerő szabályzó, kihúzva, illetve benyomva beszéd-zene kapcsoló. Itt említem meg, hogy az 520 A típus még egy hangszínszabályzó potméterrel és varázsszemmel van ellátva, különben teljesen azonos az ismertetett készülékkel.

A működés ismertetésében segít a Rádiótechnika 1954. július-augusztusi számában megjelent leírás, amely elmagyarázza, hogy az oszcillátor (és modulátor) forgóval sorbakötött két csillámkondenzátor a két rövidhullámú állásban sávnyújtó, közép (378 p) és hosszúhullámú (240 p) állásban padding kondenzátor, hosszúhullámú állásban a másik (138 p) kondenzátor párhuzamosan kapcsolódik az oszcillátor rezgőkörrel (kivételesen ebben az esetben az RT-ben közölt rajzon van több hiba!). Az Orion 420 U ismertetése az 1955. májusi, a tekercsadatok és a hullámváltó bekötése az 1955. július-augusztusi számban találhatók.

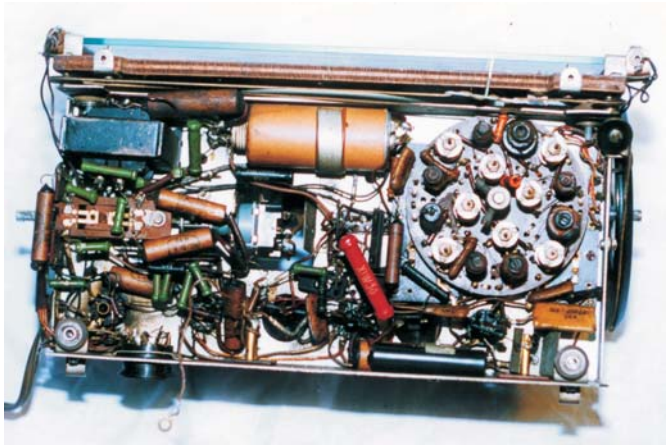
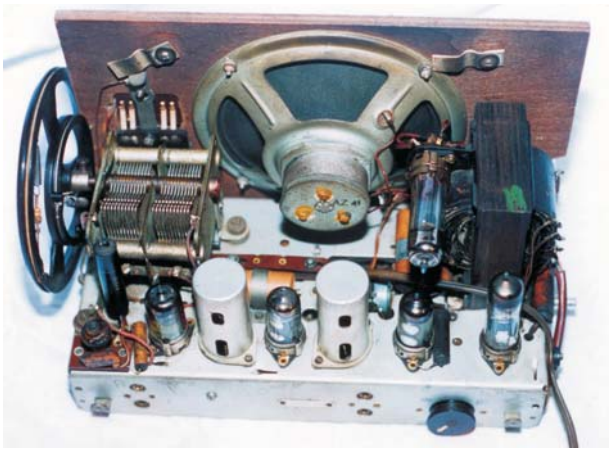
A készülék felépítése különben szokványos, teljes szuper. A revolver rendszerű hullámváltónak köszönhető, hogy ezzel ötven év után is kevés bajunk van, könnyen tisztítható, javítható. A két nyújtott rövidhullám tette lehetővé, hogy még a 13 méteres műsorszóró sáv is belefért a vételi tartományba. A keverőcső (ECH 42) trióda-hexóda. Az oszcillátor trióda az anódkörben hangolt, a modulátor hexóda vezérlőrácsa szabályzott előfeszültséget kap, segédrács ellenállása közös a KF csővel. Az utóbbi, dióda - exponenciális karakterisztikájú pentóda, azonos típusú a hangfrekvenciás előerősítő csővel (EAF 42). A szabályzó dióda a KF, a demodulátor dióda a hangfrekvenciás csőben foglal helyet. Érdekesség, hogy ez a pentóda is kap (leosztott) szabályzó feszültséget, így az AVC még hatásosabb. A beszéd-zene kapcsoló „beszéd" állásában a bemeneten 1 nF-os kondenzátorral vágja a mélyhangokat. Mivel volt elég erősítéstartalék, kétféle negatív visszacsatolást alkalmaztak.

A végcső (EL 41) anódjáról a rácsra (100 k, 4,7 n) és kimenőtranszformátor szekunder tekercséről a hangerőszabályzó potméterrel sorbakötött 470 ohmos ellenállásra (3,3 k, 100 n). Mivel ez a visszacsatolás lecsavart potméter állásnál erősebb, a fiziológiai hangerőszabályzóval azonos hatású mélykiemelést eredményez kis hangerőnél. „Beszéd" állásban a kondenzátor rövidre van zárva, így ez a hatás nem érvényesül.
A hálózati tápegység kapcsolása szokásos. A közvetlen fűtésű egyenirányító (AZ 41) használatát még előnyben részesítették, bár volt a rimlock sorozatban közvetett fűtésű is. A végcső anódja az első, a segédrácsa és a többi cső a második elkóról kapja a feszültséget. Az előfeszültségeket a negatív ágban elhelyezett ellenállások biztosítják. A két teljes feszültséget kapó skálaizzó a skála élvilágítását adja, ezek lemezjátszó állásban ki vannak kapcsolva. A csökkentett feszültséget kapó négy skálaizzó hátulról a hullámtartományt jelző piros nyilakat világítja meg.
Ha hátulról belenézünk a készülékbe, feltűnik a nagyméretű skáladob, a panellal együtt kihúzható előlap, amely a hangszórót és a skálaszerelvényt is tartja. A forgókondenzátor rugalmasan van rögzítve. A vevőcsövek a panel hátulján helyezkednek el egy sorban a „kis" Orion KF trafókkal. Az egyenirányító cső a hálózati trafóra van szerelve vízszintes helyzetben.
Az előbb említett leírás is hangsúlyozza, hogy a fenéklap eltávolításával minden alkatrészhez hozzá lehet férni a készülék kidobozolása nélkül. Ez a vízszintesen körbeforgó tekercsszerelvényre is igaz, amelynek meghajtása a forgókondenzátor alatt elhelyezett fogaskerekek segítségével történik. Ezek fogai a jobboldali gomb kihúzása esetén kapcsolódnak össze. A kimenőtrafó is a panel alatt helyezkedik el, közel a beszéd-zene kapcsoló érintkezőihez. A készülék szereléséhez zöld kristályos szénréteg ellenállásokat, fekete burkolatú papír és viaszbevonatú csillámkondenzátorokat alkalmaztak.

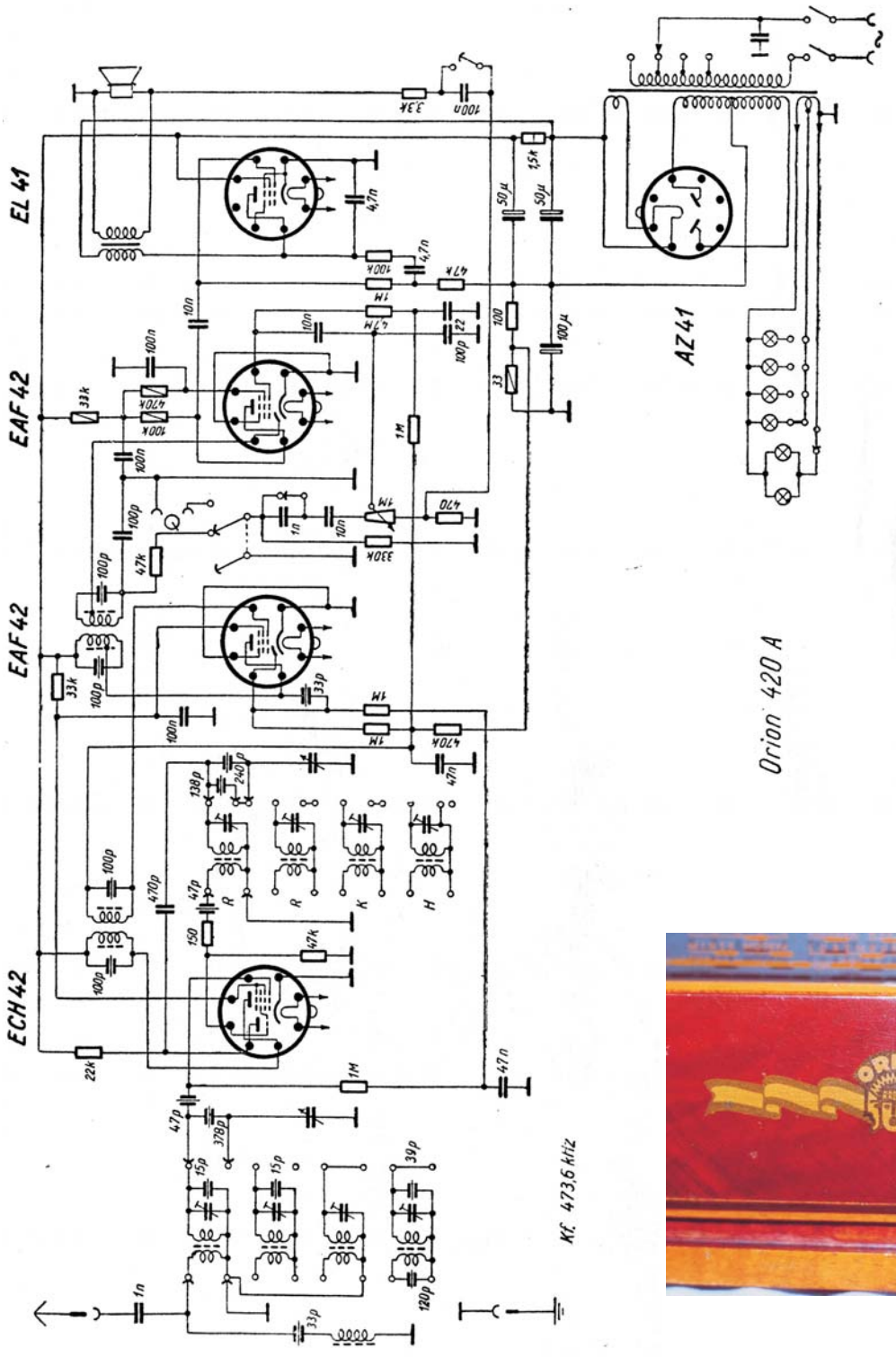
Simoncsics László

A 420 A-t többféle színben gyártották, s a képeken sötétbarna dió és bordó mahagóni színre pácolt készülékeket láthatunk, de láttam már világosbarna árnyalatú készüléket is. Az 50-es évek egyik legnagyobb darabszámú készüléke volt ez a típus, tulajdonképpen több éven keresztül volt gyártásban, ezért külsőre is vannak apró eltérések az egyes darabok között. A régebbieknél még a ritkábban bordázott forgatógombbal szerelték, mint amilyen a 418 A típuson is van, a világos színű részek sárga színű furnér boritásúak, míg az újabb gépeknél már a csíkos modernebb gombokkal van szerelve, mint amit a nyomógombos Orion készülékeknél is használtak, a világos színű részek pedig aranyozott festésűek. A hátlapok a régieknél világos színű alufóliás címkével mint a más régebbi Orion gépeknél, aztán szürke színű hátlap aranyozott papírfelirattal, a vége felé pedig sötétbarna a hátlap színe aranyozott feliratokkal, mint az AR sorozatú Orionoknál. A fenéklap egyik fele fémezett, árnyékolás gyanánt, a shasszíról lógó fekete vezeték végét kell a fémezett résszel összekötni a rögzítő facsavarral.

Mivel sok készült ebből a típusból, ezért sok esély van rá, hogy szép állapotú külsővel sikerül egy példányhoz jutnunk, akkor megússzuk, hogy a dobozon komolyabb felújítást kelljen elvégezni, mert újra lakkozásnál az előlapon levő gyönyörű Orion emblémát nem lehet megmenteni. Kényes a skálaüveg, a szép színes festés könnyen leválik, ha hibás, akkor az eredetivel azonos minőségű utángyártott skálaüveget börzéinken meg lehet vásárolni. A kf csillámkondenzátorai gyakran megszakadnak, ilyenkor legyengül a készülék érzékenysége, legjobb ha a felújításnál kicseréljük mind a négyet újra. Ajánlatos a szűrőelkokat is újakra cserélni. Kényes pont még a kapcsolós pótméter, ezt gyakran már cserélték, csak kis méretű típus fér el a szűk helyen. A többi alkatrészekkel nem igen szokott baj lenni, csak esetenként, így felújítás után (melyet néhány alkatrész cseréjével általában megúszunk) újrahangolva a készüléket, egy nagyon érzékeny, jó hangú rádióhoz juthatunk, mely akár a mindennapi rádiózás igényeit is stabilan kielégítheti.

Kóger László

Néhány hasznos adat a SUPRAPHON lemezjátszókhoz

Az ötvenes évek elején a magnetofon tömeges megjelenésével és elterjedésével a hanglemezek használata világszerte háttérbe szorult. A néhány évi pangás azonban itt is kitermelte az újat, és a korábbinál jobbat; megjelentek a tartós, tűzörej-mentes, hosszanjátszó, mikrobarázdás, vagy röviden mikrolemezek. Előbb csak 33 1/3, majd a 45 fordulatúak, legújabban pedig a 16 2/3 fordulatúak is. A Szovjetunióban 78 fordulatú mikrolemezek is készülnek.

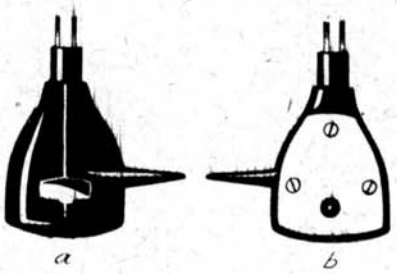
Hazánkban az első, a mikrobarázdás lemezek játszására is alkalmas lemezjátszók az 1954-ben forgalomba hozott csehszlovák *Supraphon* lemezjátszók voltak. Akkor még a 33 1/3 fordulatú mikrolemez újdonság volt, a 45 fordulatú — többnyire nagylyukú lemez — pedig csak kb. egy évvel később jelent meg. Azóta a mikrolemez már széleskörben elterjedt, és bőven kapható hazai gyártmányú is.

A közismert és közkedvelt Supraphon lemezjátszók igen nagy számban vannak nálunk használatban. Az idők folyamán több típusuk jelent meg, eleinte 3, majd újabban 4 sebességre. Ez a kis áttekintés az egyes típusok leggyakrabban szükségessé váló javítási munkáihoz, betét-, illetve tűcseréjéhez szeretne segítséget nyújtani. Evégett sorra végignézzük az időben egymásután gyártott és nálunk forgalombahozott típusokat.

1: Cserélhető fejes kivitel (3 sebességes)

Ennél a kivitelnél a mikroról normálra, illetve normálról mikrora való átváltás a fej cseréjével, átdugaszolásával történik. A készülékhez két fej tartozik, melyek közül a *zöld* színjelzésű fej a normál, a *piros* színjelzésű fej a mikrolemezek játszására való. Mindkét fej mágneses szerkezetű.

A kereskedelemben kapható teljes fej PS 16 típusjelzésű és 50,30 Ft-ba kerül. A külön tű CHVEJKA PS 16 feliratot viseli és 15.— Ft az ára. (1. és 2. ábra) A *normál* zöld színjelzésű és *Standart*, a mikro piros színjelzésű és *Mikro* feliratot visel.

1. ábra: A Supraphon PS 16 lemezjátszófej a) felül- és b) alulnézetben. Az alulnézeti képen látható 3 csavar kicsavarása után a tűcsere végrehajtható

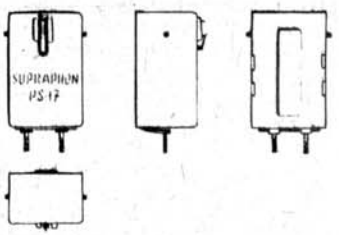

2. ábra: A PS 16 típusú fej tűje

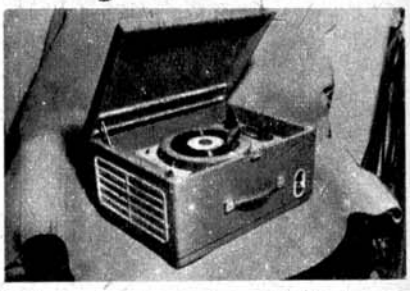
A tű cseréje a fej alsó részének levétele után végrehajtható.

2. Billenőfejes kivitel (3 sebességes)

Az ehhez való betét normál és mikrotűvel egybeépítve kapható 80 Ft-ért, és dobozán PS 17 VLOZKA feliratot visel. (3. ábra)

3. ábra: A Supraphon PS 17 pick-up fej betétje. (A tűvédőt a könnyebb áttekinthetőség végett elhagytuk)

4. ábra: A „Supraphon GE 5" típusú erősítővel egybeépített lemezjátszó képe

Ez a lemezjátszó hálózati erősítővel egybeépítve is forgalomba került GE 5 típusjelzéssel. A GE 5 kofferlemezjátszó fényképét a 4. ábra, kapcsolási rajzát pedig az 5. ábra mutatja.

3. Négysebességes kivitelek

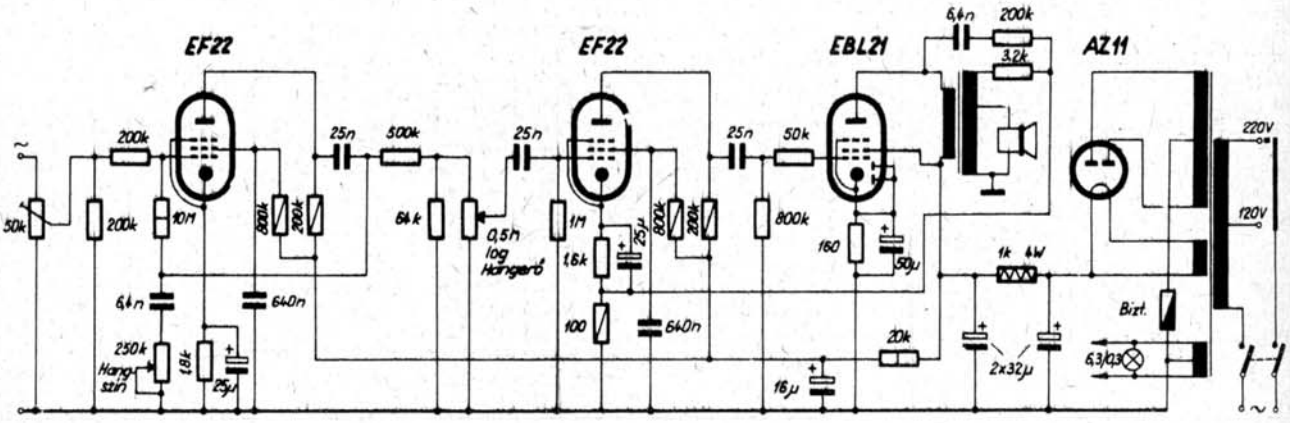
A négysebességes Supraphon lemezjátszók először 3 különböző kivitelben kerültek forgalomba, éspedig:

H 21 típusjelzéssel kézi működtetésű,

MD 51 típusjelzéssel félautomatikus, távlemezváltós kivitelben. A 6. ábra a legnagyobb példányszámban forgalomba került H 21-es, valamint az MD 1 kivitelt mutatja.

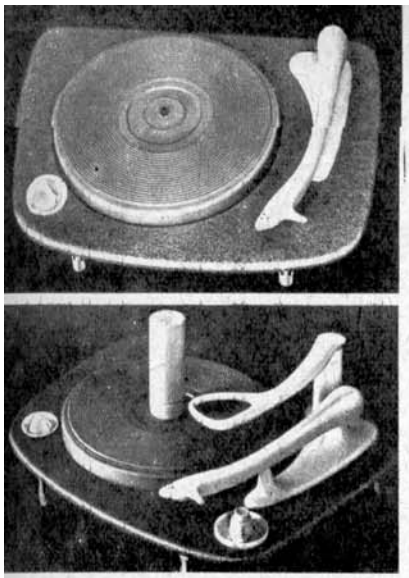
E lemezjátszó 110 és 200 V-os, 50 periódusú feszültségen használható, teljesítményfelvétele kb. 10 W. A feszültségátkapcsolás a lemeztányér gumilemezének felhajtása után a fémtányéron lévő, erre a célra készített kerek réseken hozzá férhető tömblerkapcsolóval történik. Az átkapcsoló bekötését a 8. ábra mutatja.

A komplett pick-up kar PK 3 típusjelzéssel külön is forgalomba került. A kereskedelemben kapható

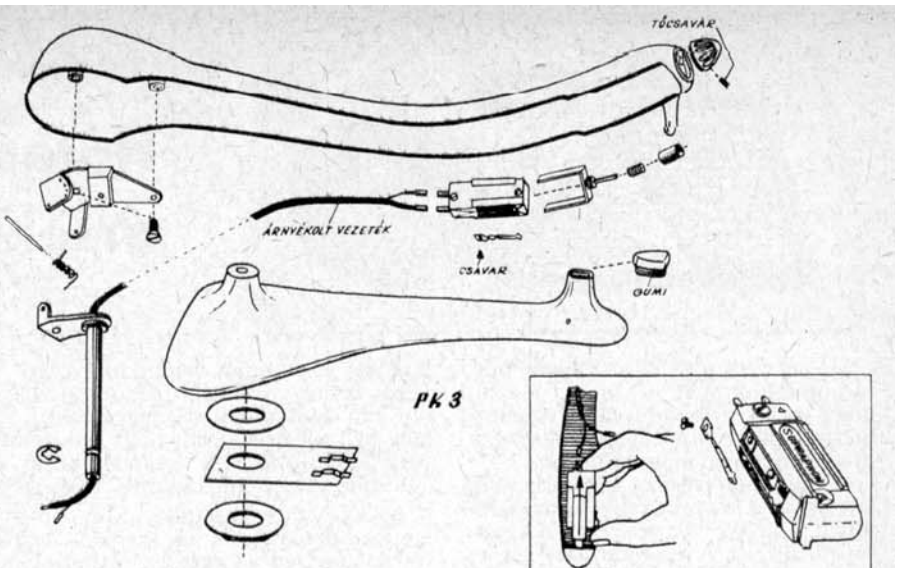

5. ábra: A GE 5 típ. készülék erősítőjének kapcsolási rajza.

Forrás: RT 1964/április

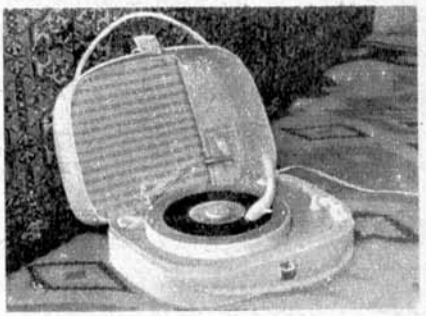
6. ábra: A Supraphon H 21 és MD 1 típ. lemezjátszóinak képe.

7. ábra: A PK 3 típ. pick-up kar alkatrészei szétszedett állapotban, valamint a VK 5-betét képe különös tekintettel a tűcserére.

8. ábra: A feszültségátkapcsoló bekötése. A rajzon látható kapcsolóállás a 110 V-ra való beállítást mutatja

9. ábra: A GE 080 típusú, erősítővel egybeépített lemezjátszó képe. A hangszóró a levehető fedélben van elhelyezve és tuchellel dugaszolható

10. ábra: A GE 080 típ. erősítővel egybeépített lemezjátszó komplett kapcsolási rajza.

komplett kristálybetét KRYSTALOVA VLOZKA VK 5 jelzéssel 80,— Ft-ért, a kétféle tű egyenként 15,— Ft-ért a következő jelzésű csomagolásban kapható:
normáltű: DRZAK VK—5 Standart
mikrotű: DRZAK VK—5 Mikro.

A 7. ábra a komplett pick-up-ot úgynevezett „robbantott" állapotban mutatja, mellette pedig külön a betét tűcsere szempontjából bemutatva.

1961-ben kerültek az üzletekbe a kofferbe épített kivitelek, melyeket izléses formájuk, valamint viszonylag olcsó áruk miatt hamar elkapkodtak. Újabb szállítmányból származnak és leszállított áron kapható GK 020 és GE 080 tip lemezjátszók. Az előbbi *erősítő nélkül*, az utóbbi *erősítővel együtt*. Ennek fényképét a 9. ábra, kapcsolási rajzát pedig a 10. ábra mutatja. A pick-up fej az előző négysebességes kivitelnél megismertetett kristálybetétet tartalmazza.

Hrabál László

Bolyongás a bolygókerék körül

„Tisztelt Illetékes!

Hasonló ügyben már nagyon sok levél ment a különböző helyekre.

Audió lemezjátszóhoz való bolygókereket szeretnék venni, mert a lemezjátszónk ennek elromlása miatt teljesen használhatatlan. Az üzletben kapni nem lehet, finommechanikai vállalat ilyet csinálni nem vállal.

Kérésem az, hogy szíveskedjenek ilyet a kereskedelem — ezen és ilyen jellegű árucikkek tekintetében — igencsak apadt vérkeringésébe úgy bejuttatni, hogy az példának okáért Debrecenben is kapható legyen. Ha ez nem lehetséges, úgy azt is igen nagy tisztességnek tekinteném, hogy egy-egy példányt címemre utánvéttel küldenének a 78-as, 45-ös és 33-as fordulatszámhoz való kerekekből. (Erre a lehetőségre azért gondoltam, ha esetleg gyártás alatt nem állna a kis alkatrész, mégis egy-egy db hányódik valahol a nagy raktárakban)

Ha kereskedelmi tevékenységet nem folytathat a gyár, úgy a nagykereskedés, Keravill üzlet és egyéb szervek útján hozzám eljuttatni szíveskedjenek.

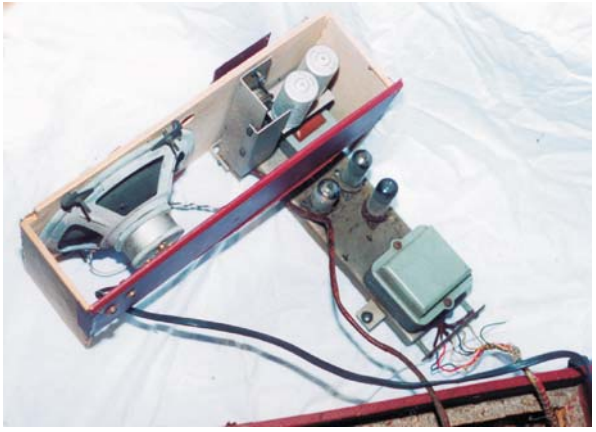
Tisztelettel
Gindert—Kele János
Debrecen, Vígkedvű Mihály. u 51."

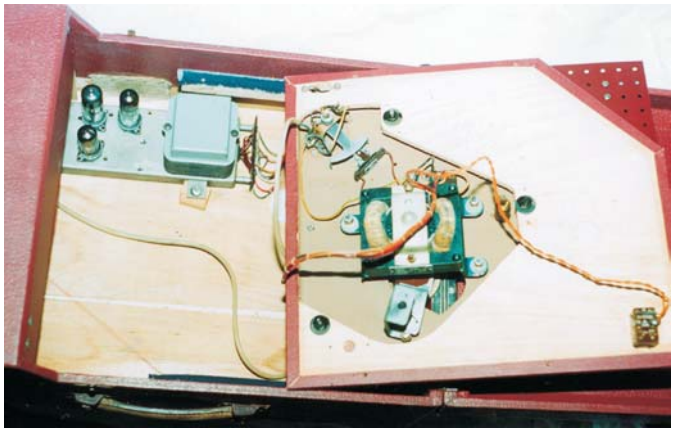
AUDIO SL 361 lemezjátszó

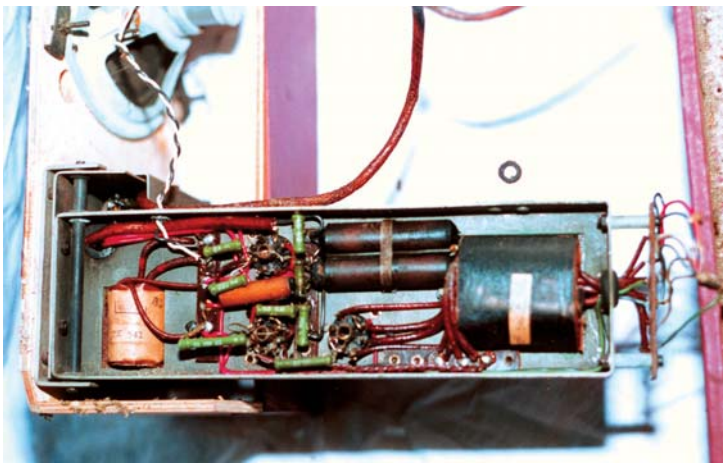

Talán érdekes lesz többeknek ez a kis rövid ismertetés a sok rádió mellett és valószínű, hogy sokan emlékeznek is erre a lemezjátszó készülékre. Az 50-es évek közepén gyártották, nem hiába kapott vörös műbőrborítást, de készült kék színben is. A típusszám mindjárt gyanúsnak tűnik, ugyanis az SL 361 elnevezés stúdió lemezjátszó típust jelentene, de a birtokomban levő két példányon is egyértelműen SL 361-es típusszám olvasható a gyári matricán. Az egyik fedelén szép Audio embléma látható, 51007 gyáriszám, a másiknál a fedél lemeztartóval van kombinálva, (ez áll két fémcsíkból) és nincs emléma, gyáriszám: 50018. Az utóbbinál a fedél alsó szélén van a típusmatrica, az előzőnél a szerelőlapon a tányér mellett. Néha előkerül egy-egy példány belőle, és aki szeret régi lemezt is hallgatni, érdemes feltámasztani, mindenféle lemezt le lehet játszani vele, 78, 45, 33-as fordulatra átkapcsolható. Felépítésre úgy néz ki, mint egy régi felhúzós gramofon, de persze ez a saját korában sokkal korszerűbb elektromos technika volt már, ezt nem kellett felhúzni minden lemez után. A lemezjátszó shasszi és a kar világosbarnára van festve, az IK 19-es motor dörzskerékkel hajtja meg a barna filcborítású tányért. Egy kis karral lehet fel-le állítva a dörzskereket mozgatni, így lehet a fordulatszámot beállítani, mivel a motor tengelyére háromlépcsős közvetítőcsonk van szerelve. Sajnos nem jó megoldás, nincs nulla állás, így a dörzskerék állandóan nyomás alatt van, és így hamar tönkre megy. Én úgy használom a készüléket, mikor kikapcsolom a kart két sebesség közötti állásba rakom, így nem nyomódik a dörzskerék, egy kis gyakorlat kell hozzá. A felépítés kicsit kacifántos, az előlap egyben szerelhető ki, az erősítő résszel és utána külön szétszerelhető, de előtte még ki kell szerelni a shasszit tartó szerelőlapot. Ez a szerelőlapos megoldás és a felnyitható fedél a régi táskagramofonokra

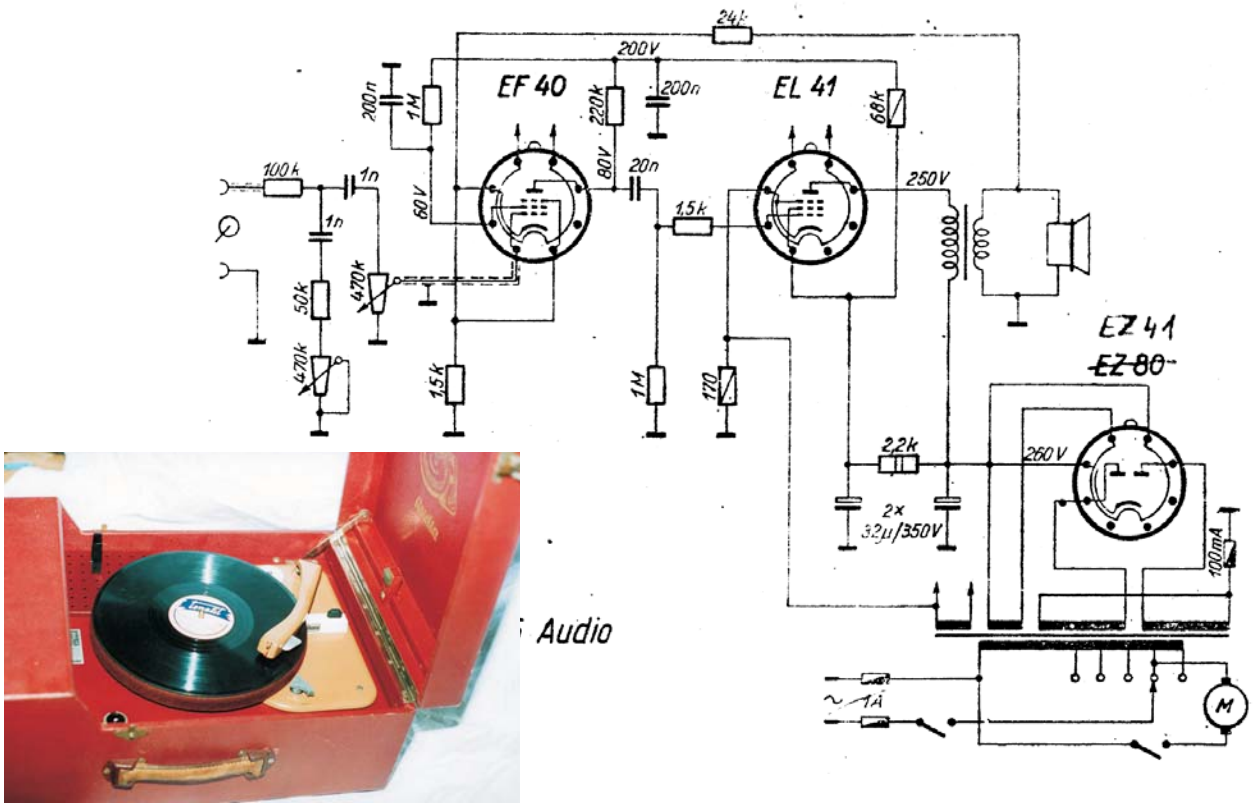

emlékeztet. Az erősítőrész 3 csővel EF40, EL41, EZ41 csövekkel van felépítve, hangerő és hangszínszabályozóval is el van látva. A forgatógombok típusa 114-2, olyan mint a 40-es évekbeli Standard gomb. A hangszórót jól ismerhetjük az Orion 115A néprádióból, ugyanaz a típus (AE314, AE 306?) kimenő trafó típusa TK541, hálózati trafó TM 502. A kapcsolási rajzot a Kádár könyv II. 199. oldalán találhatjuk meg AV 506 Audió jelzéssel. Nem tudom, hogy külön erősítőként is létezett ezen a néven, de mindenesetre ez a rajz stimmel ehhez a lemezjátszóhoz. Az erősítő alapkapcsolás, könnyen javítható, az ellenállások zöldszínűek, a kondenzátorok papírházas Remixek. Felújításnál kényes pont a tok, ne legyen lehetőleg ütött kopott, sérült, a dörzskerék, ha a gumi sérült, akkor sajnos addig kell keresnünk, míg nem találunk hasonló méretű gumigyűrűt, vagy esztergáltatunk, és azt ragasztjuk fel a tárcsára. Legkényesebb pont a hangszedő (típus?), ez nem hiányozhat, ha hiányzik, meg kell próbálni az eredetit beszerezni, átkapcsolós típus a normál és a mikrolemezekre, és még valószínű, hogy kristálylapot is kell cserélni benne, mert ennyi idő után szinte mind tönkrement. A kristálylapot a hangszedő szétszedése után simán ki lehet cserélni, kristálylapot vagy új VK 4302-es hangszedőből nyerhetünk, azt lehet kapni a mai napig is, vagy börzéinken is lehet csak kristálylapot vásárolni az ilyen régi típusú hangszedőkhöz. Sajnos erről a lemezjátszókészülékről a régi szakirodalmakban nem találtam semmilyen információt, ezért ha valaki bármilyen leírással, vagy egyéb adattal (használati utasítás, reklám, hangszedőtípus stb.) rendelkezik róla, kérem jelezze felém.

Kóger László

Audio

Öt kiállítás több tanulsággal

l995 decemberében országszerte zajlottak az ünnepi megemlékezések a Magyar Rádió hetvenedik születésnapjának alkalmából. Győrben különösebb megemlékezés nem volt. Rádiótechnikai ipari üzem itt nincsen. A Közlekedési és Távközlési Főiskola /ma már Egyetem/ sem tartott a nagyközönség számára semilyen megemlékezést.

Magam 1957-től a rádió és távközlési szakmákban dolgoztam. Jó barátságban voltam és vagyok ma is a Győri Galgóczi Erzsébet könyvtár vezetőivel és munkatársaival. Itt a klubhelyiségben minden hónapban érdekes kiállítást rendeznek nagy érdeklődést keltve a városban. Ekkor javasoltam egy régi rádióvevőkészülékekből összeállítandó kiállítás megrendezését, melyet a vezetőség örömmel fogadott el.

Előzményként felidéztem egy 1956 márciusában rendezett rádióamatőr kiállítást, amelynek részben speciális jellege miatt másrészt MÖHOSZ propaganda jellegéből következően mérsékelt sikere volt. Sok évtizedes szakmai gyakorlatomból és személyes ismeretségemből következően kértem fel a szakmájuk gyakorlása mellett gyüjtéssel is foglalkozó embereket a részvételre. Önzetlen és szakmai elkötelezettséggel élő gyüjtők hozták el féltett kincseiket e bemutatóra.Készülékeiket a rongálódástól féltve, de ezt is kockáztatva hozták gyüjteményük értékes darabjait, mert részesíteni akarták az érdeklődő közönséget abban az örömben amit ők éreztek, amikor gyüjteményük uj darabját megkapták.A kiállitás 1996 február 20-án nyilt meg. A bemutatóra érkezett 64 darab különféle készülék, melyek között háború előtti és alatti műsorvevő, katonai adó-vevő 1936-ból való telepes készülék is volt. Bár a helybéli sajtó csak napok múlva közölt igen rövid ismertetőt, mégis a látogatók száma nem volt kevés. Iskolák osztályai csoportos látogatók, családok is jöttek,de német vendégeket is köszönthettünk. Ez a kiállítás febuár 20 és március 3 között volt látható, de még hetek múlva is jöttek sajnálkozó emberek, mert nem jutott el ennek híre hozzájuk. Már akkor érdeklődtek egy későbbi kiállítás idejéről. A Győr TV. riportot készített. Sajnáltuk, hogy a meghívás ellenére a Rádiótechnika szerkesztőségét nem érdekelte ez a győri esemény.

Nagyszerűen sikerült a Magyar Rádió közreműködése. Kérésünkre hiteles ábrákat, fényképeket küldött, amivel érzékelhetővé tette látogatóinknak a Magyar Rádió életében lezajlott sorsfordító eseményeket. A Távközlési Főiskola Vezetéknélküli Tagozatának tanárai és diákjai igazi szakmai érdeklődést tanúsítottak. Tanáraik számára is adott a kiállítás néhány új információt. A faliképek mellett a korabeli rádióbemondók hangjai és a szünetjel, valamint az akkori bejelentkezés/Rádió Budapest I/ időutazással felérő hatást váltottak ki a nézőkből. A kiállított készülékeket Hartmann József, Csenár Imre, Jordanits János Dr. Czirják Károly, Pártos István adták kölcsön.

Dr Ferenczy Imre MÁV főorvos, rádióamatőr társunk is megtekintette ezt a rendezvényt.Beszélgetés közben támadt ötletünk ennek a kiállításnak megismétlésére az Arany János Vasutas Művelődési Házban. Fülöp Péter igazgató úr jónak tartotta ezt az ötletet. Alapos előkészítés és szervező tevékenység után 2001 februárjában nyitottunk.E kiállításra az igazgató úr ötlete szerint meghívást kapott a Győrben működő Philips cég is. Fali képekkel és némi anyagi támogatással segítette ennek sikerét. Rendelkezésre bocsátották bemutató céllal a legujabb tipusu URH rádióműsor-vevővel, magnóval és CD játszóval összeépített gyártmányukat, ami a kiállítás látogatóinak körében nagy sikert aratott. A február 20. napján tartott megnyitó igen ünnepélyesen zajlott. A Győrben immár két televízió munkatársai a Győr TV és a REVITA igen alapos két önálló riportban örökítette meg a valóságnak megfelelően e kiállítás minden érdekességét, a gyűjtőket és a körülményeket is bemutatva. E két győri tv felvételein a kitűnő összekötő szöveg és a készülékek megjelenítése végig összhangban volt s a hang és a látvány ilyen jó illeszkedése maradandó hatást gyakorolt a nézőkre. Ez a videofelvétel gondos elkészítésével alkalmas lesz az utókornak, mert hiteles korrajzot ad. A Kisalföld c. megyei napilapban két teljes oldal terjedelmű, képekkel illusztrált tudósítás jelent meg a zárás előtti napon,ennek hatására a látogatók száma a hátralevő időben duplája lett a korábbiaknak. Bekövetkezett amire már előre számíthattunk: a látogatók közül sokan ajánlották fel régi készülékeiket a gyűjtők számára. Több évtizede félretett készülékek kerültek elő, a látogatók pedig találkozhattak gyermekkorukban látott,vagy mostanáig ismeretlen készülékekkel. Itt 63 készüléket láthattak a kiállítás megtekintői. Ezeket időrendben, gyártók és típusok szerint helyeztük el a falak mentén sorakozó asztalokra. Mindegyikre rövid magyarázó szöveg is készült. E készülékek között műsorvevők is és speciális adó-vevők is voltak. Néhány különösen érdekes készüléket működés közben mutattunk be. E kiállítás tanuságot tett a két világháboru közötti magyar rádióipar fejlettségéről, bizonyítva, hogy hiradástechnikai iparunk az akkori európai követelményeknek mindenben megfelelt. Az első világháború rombolása után a magyar rádióipar hat gyárából 140 ezer készülék került ki, melyeket 1920 és 1940 között értékesíteni is képes volt. Sajnálatos, de történelmi tény,hogy 1948 után az egyedül maradt Orion gyár1954.-ig lényegében a negyvenes évek elejére jellemző áramköröket alkalmazta. Csak az 1953-as, Nagy Imre nevéhez füződő kormányprogram után indult meg az

Orionban az új fejlesztésű készülékek gyártása, dolgozni kezdett a BHG-ban, a TRT-ben, Székesfehérvárban a Vadásztölténygyárban a rádiógyártó szalag. A Művelődési Ház vezetői és a kiállítás rendezője köszönetét fejezi ki Pozsgai János úr szerkesztői és riporteri munkásságáért, ugyanígy a REVITA tv munkatársainak alaposan elkészített studióbeszélgetéséért is. Vendégkönyvünkbe számos dicsérő és elragadtatott vélemény is került. Elismerő sorokat jegyzett dr Kovács Lajos jegyző úr és Jungi Csaba alpolgármester úr is.A kiállítók látva ennek sikerét, kifejezték készségüket későbbi bemutatóra is, mert semmilyen rongálódás, vagy kár őket nem érte. Mindezek után Fülöp igazgató úrnak javasoltam egy olyan újabb kiállítás rendezését, amelyben a magyar rádióamatőr mozgalom kiváló, alkotókész amatőrei saját készítésű berendezéseiket tárják a nyilvánosság elé. Napjainkban a rádióadóamatőrök tevékenysége alig, vagy rosszul ismert. Szükséges lenne bemutatni azt az alkotó tevékenységet, amit a határokon átnyúló és földrészeket áthidaló őszinte barátkozásra kész emberek folytatnak. Napjainkban a Föld több millió adóamatőre forgalmaz a kijelölt sávokban. Szüntelenül növeli rádiótechnikai, rádioforgalmazási, földrajzi, nyelvi ismereteit,a nélkül, hogy e tevékenységével bárkit is zavarna vagy bármilyen módon zaklatna, miközben önmaga állandóan új ismeretekhez jut. 1920- óta vagyis több mint nyolcvan esztendeje létezik a rádióamatőr tevékenység. Ez alatt számos esetben segítettek vészhelyzetben, életveszély elhárításában is. Békés viszonyok között rádióhullám-terjedési megfigyeléseket végeznek, miközben szervezetten világversenyeken vesznek részt, amikor is egyetlen nap alatt sok ezer állomással létesítenek összeköttetést. Ismét csak az Arany János Vasutas Művelődési Ház adott otthont e kiállításnak,aminek szervezése eltért a régi rádiók kiállításának módjától. Emlékezve az 1956 márciusában rendezett rádióamatőr kiállításra, "II. Sajátkészítésű Rádióamatőr Készülékek Kiállítása" nevet adtunk e rendezvénynek. Felkérő leveleket küldtünk postai és email továbbításban készüléképítésben sok esztendei tapasztalattal rendelkező társainknak. Többen, az ország több vidékéről jelentkeztek.Az anyaggyűjtés terheit a Rádióamatőr Sportklub Nyul viselte, HA1KSQ rádióállomásának anyagaiból gyűlt össze a sok dokumentáció: fényképek, qsl lapok oklevelek. Budapestről HA5CSI, HA5AA mérőeszközeit, adó-vevőit mutatta be, a Pattantyus Ábrahám Géza Szakközépiskola hangerősítőt, URH adó-vevőt mérőműszereket több darabot hozott el. HA1DCL, HA1SF, HG1SJ sajátkészítésű adó vevőit, műszereit hozták. Nagy Kálmán tanár úr Sopronból egy URH illesztő egységet hozott. Legérdekesebb darabja e kiállításnak egy hordozható adó-vevő volt, amit az angol hadsereg adott 1944-ben a magyar ellenállási mozgalomnak, amelyet Horthy Istvánné vezetésével a Budai Várpalotában működtettek 1944 október15.-ig. Az adományozó Érsek János HA2MP komáromi rádióamatőr, aki sajnos 2001 decemberében elhunyt. Ma ez a készülék a legjobb helyen a Puskás Tivadar Távközlési Technikumban Dr. Horváth László igazgató úrnál van. Ugyanekkor városunk köztiszteletben álló két tv műszerésze is hozott néhány darab sajátkészítésű műszert. Nagy László és Várady Zsolt uraknak részvételükért külön köszönetet mondunk e helyen is. E kiállítás legfőbb tanulsága, hogy nagy hírverés nélkül csak szűk szakmai körben számíthatunk sikerre.Az ilyen jellegű bemutatkozásnak elsődleges célja, hogy ezt a sokoldalú tudást, türelmet és magasfokú ismeretet nyújtó technikai ágnak hasznosságát a széles tömegek számára ismertté és elismertté tegye. Jellemző volt a helyi tv fiatal munkatársnőjének teljes tájékozatlansága, aki nem fogadta el azt a válaszomat, hogy az itt látható készülékek és eszközök mindegyike mesteri technikai alkotás amely mindenben megfelel az ide vonatkozó műszaki szabványoknak. A szerkesztő kisasszony azt gondolta, hogy én viccelek vele. /Nem is ment adásba/ Ez a kiállítás 2001 szeptember 21-től október 4.-ig volt látható. 2002 tavaszán felmerült, hogy a kívülállók előtt még ma is titokkal övezett intézmény a MÁV. Szerencsés lenne a nagyközönség elé lépni egy, a vasúti hírközlő eszközöket bemutató kiállítással. Számítva a MÁV és a GYSEV pártfogó együttműködésére vállaltam ennek szervezését is. A MÁV Vasúti Emlékparkjában kiválaszthattam azokat az eszközöket amelyek bonyodalom nélkül szállíthatók. Szivélyesen fogadtak Sopronban is. Néhány régi eszközt innen is kölcsönözhettem. Mindezeket Győrbe szállítottuk, és 2003 júliusában a vasutas napon nyitottunk mérsékelt érdeklődés mellett.A helyi sajtó és rádiók a legteljesebb közönyt tanúsították. Tíz nap múlva bontottuk és visszaszállítottuk eredeti helyükre az eszközöket. A győri Széchenyi Egyetem egy távíró gépet adott, mely a látogatók körében nagy érdeklődést keltett. Ez is sértetlenül került vissza. Itt jegyzem meg, hogy ezzel egyidőben ugyanabban a teremben bemutatta Csenár Imre mérnök úr saját gyűjteményéből álló Zenélő dobozok című kiállítását. Így a látogatók kétféle élményhez jutottak. A Balázs Béla Művelődési Ház előadója még 2002 őszén jelezte, hogy szívesen rendezne egy a régi rádiókat bemutató kiállítást, amire 2003 őszén került sor. Ekkor már az épületbe a Pattantyus Technikum költözött át. Kínos volt, hogy csaknem az utolsó pillanatban a jelentkezett 8 gyűjtőből 5 visszalépett. Az alig 40 darab készülékkel megnyílott bemutatóról a győri sajtó sem a tv.k sem a 3 helyi rádió nem vett tudomást. A helyszín a város legdélibb részén van. Itt igazolódott az eddigi kiállítások néhány tanulsága:

1. Város peremén lévő intézményben nagy látogatottságra nem lehet számítani
2. A sajtó híradásai nélkül semilyen kiállítás nem lesz sikeres.

3.Egy kiállítás mindig Show jellegű is. A közönségnek mindíg újat, látványosat kell adni. Ennek híre terjed és a látogatottság növekedésére lehet számítani.

4. A fegyelmezetlen látogatók tevékenységének híre gyorsan terjed, s ez visszariasztja a készüléket kölcsönadókat.

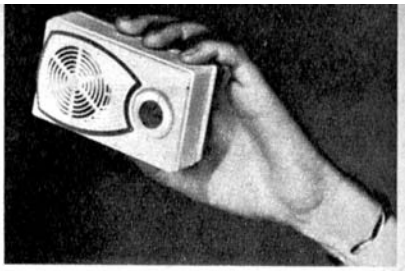
5. A Nosztalgia Rádióegyesület elnökének már sok szomorú tapasztalata van a készülék rongálók tetteiről. Az ország több városában már igen sok készüléket rongáltak úgy, hogy a készülékek előlapjáról törnek le gombokat vagy díszítményeket. Ezek nehezen, vagy sehogyan sem pótolhatók.

A fentiek tanulságul szolgálhatnak a jövőben kiállítást rendezni szándékozók számára: mindíg kell lennie a teremben szakértő és é b e r személyzetnek aki ügyel a készülékekre, de bármilyen kérdésre képes azonnali választ adni. Ha ez megoldhatatlan, ne csodálkozzunk ha a gyűjtők visszalépnek. A kiállításakon mindíg hangsúlyoztuk, hogy itt nem különc emberek bogaras szórakozásáról teszünk tanúságot, hanem a magyarországi technika történet különleges ereklyének szemléltetése zajlik.E készülékek az emberi kultúra továbbításának legfőbb eszközei is.A rádióhírközlésnek az emberiség történetében semmiféle előzménye nincs. Még 1924-ben Herceg Ferenc a könyvnyomtatás feltalálásával tartotta egyenértékünek a rádióműsorok megjelenését. Befejezésül örömmel hírdetjük, hogy bizonyos típusu régi gyártmányú skálaüveg eredeti technológiájú elkészitését Csizmadia Zsolt győri gyűjtőtársunk igen szerencsésen megoldotta. A típusokról részletes listát közlünk. Önzetlen együttműködőinknek ezúton is köszönetet mondunk a jövőbeni munka reményében is:

Bogár Béla Technikus HA1SQ, Balogh Józsefnek HG1DDC Győrságon, Dr. Czirják Károly orvos HA1UK, Érsek Jánosnak/poszthumusz/ Komárom ex HA2MP, Csenár Imre mérnöknek Győrben, Csizmadia Zsolt technikusnak Győrben, Farkas Péter mérnök-tanárnak Győr, PÁGISZ Technikum, Jordanits János mérnöknek Győrben, Kalocsa László /poszthumusz/ technikus, Győrben ex HA1SF, Kéri László lokátortechnikus Budapest HA5CSI, Nagy László tv műszerész Győrujfalu, Nagy Kálmán mérnök-tanár Sopron, HA1SO, Opra Vilmos üzemmérnök Győr, Orbán István rádióműszerész HG1SJ, Dr. Piskóti Gábor orvos Hédervár, Simon László gépészmérnök HA1DDU, Titrik Sándor elektrotechnikus Győr, volt HG1SI, Várady Zsolt üzemmérnök tv műszerész.

2004 május 16.

Az összeállítást készítette és a kiállításokat szervezte: *Szemethy Róbert HG1DCR ny. távközlési technikus.*

A Szövetkezeti Hírlap írja:

Hogyan építhetünk zsebrádiót

A politechnikai oktatás keretében számos fiatal érdeklődése irányul az elektronika, közelebbről az egyszerűbb tranzisztoros készülék kapcsolások felé. Ezzel párhuzamosan a szakmabeliekre hárul az a feladat, hogy hozzáférhető áron jó minőségű alkatrészeket bocsássanak az ifjúság rendelkezésére, még pedig oly formában, hogy egy helyen egy időben mindazon alkatrészek megvásárolhatók legyenek, melyekből felépíthető egy, amatőr célra megfelelő, hordozható, kisméretű tranzisztoros rádiókészülék.

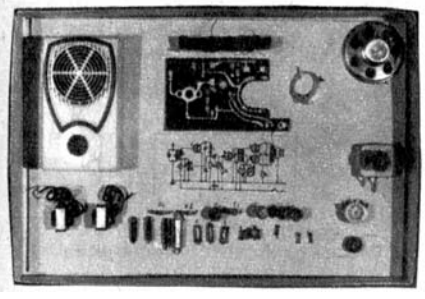
Egy rádió önmagában is örömet, szórakozást nyújt, de ez sokszorta nagyobb, ha a készüléket maga építi meg a rádió iránt érdeklődő.

A közelmúltban a Rádiótechnika szaklap, valamint a tv műsora is foglalkozott az úgynevezett „Tranzisztoros rádió építőegység" ügyével és széles körű érdeklődést keltett.

A Csillár Ktsz vállalta a kezdeményezés kivitelezését. Az üggyel foglalkozó szervek megbízottai egyetértenek abban, hogy a rádióelektronikai oktatás érdekében igen hasznos az úgynevezett építőegységek forgalomba hozatala. A rádióépítő egység forgalmazása nem luxus jellegű, minthogy a cél az ifjúság, az amatőrök érdeklődési körének kiterjesztése a tranzisztoros áramkörökre és ezen keresztül a szakma megszerettetése. Ilyen körülmények között e kezdeményezésnél nem lehet elsődleges a gazdasági szempont. Ennél sokkal többről van szó, mégpedig erkölcsi haszonról, melynek megvalósítása gondot és többletmunkát jelent.

A fejlett szocialista államok és a nyugati cégek prospektusaiban is megtalálható az építő egység. Hazánkban még fokozottabban kell vizsgálni a kérdést, minthogy híradástechnikai iparunknak hagyományai vannak.

Az ipar, a kereskedelem, az Árhivatal, a KERMI szakemberei előtt bemutatott üzemképes készülék dokumentálja, hogy az adott alkatrészekből bárki, minimális műszaki ismeretekkel és szerszámmal rendelkezve (10–12 éves kortól) elvégezheti az összeépítést és az útmutató, valamint ismertető alapján, munkája eredményeként egy teljes értékű, méretezett és bemért alkatrészekből álló, esztétikailag is kifogástalan zsebrádiót kapjon. A zsebrádió alkatrészei ízléses dobozban, felkasírozva kerülnek forgalomba, melyhez egy könnyen áttekinthető, bekottázott kapcsolási rajzot, pozíció jelzéses alkatrész elhelyezési sémát, és anyagjegyzéket mellékelnek. Az összeállítást kiegészíti a rádiótechnika alapelméleteit is felölelő ismertető, valamint építési, hangolási és kezelési útmutató.

Jelenleg a szövetkezet a prototípus összeállítását végzi, majd a nyomtatott áramkörű, reflex kapcsolású tranzisztoros rádióépítő egység a minőségvizsgáló szervek elé kerül.

Gyártási nehézségek természetesen vannak, mert az amatőr célra készülő rádióval szemben is bizonyos követelményeket kell támasztani, és ezek megoldása számos problémát vet fel. Az a lelkes gárda, mely a kezdeményezés megvalósításával foglalkozik, bizonyára az elkövetkező hónapokban dűlőre viszi a kérdést és a kereskedelemben 500 forint körüli áron rendelkezésre áll majd az építőegység.

Forrás: RT 1964/296. old. Akinek van ilyen készüléke, vagy kittje, kérjük jelezze a szerkesztőség felé!

Megelepetésül szolgált, hogy már ebben az időben is volt néhány rádióamatőr, akik eredményeket értek el saját maguk készítette rádió vevőkészülékeikkel. Ezek egyenkint szállingóztak be szerkesztőségünkbe, eleinte bizalmatlanul, — mert hiszen nem egynek kobozta el a rendőrség egész berendezését, — megismerve azonban minket, szerkesztőségünk az amatőrök központjává vált.

A lapot két hetenkint jelentettük meg s a benne megjelent cikkek a rádió technikai kérdéseinek megismertetése körül mozognak. Sürgettük a rádió-ügynek szabályozását s annak lehetővé tételét, hogy a közönség rádiókészülékek birtokába juthasson. A helyzet az volt, hogy senki sem tudta, hogy mit szabad és mit nem! Az elkobzások gyakoriak voltak.

Szeptember 13-iki kelettel megjelent végre a kereskedelmi miniszter 85.463—924. számu rendelete, amely a rádiót állami monopóliumnak jelenti ki s ennek alapján rádióberendezések létesitésétől, használatától, üzembetartásától, valamint készülékek és lényeges alkatrészek készitésétől és forgalomba hozatalától mindenkit eltilt, illetve csak annak enged meg, aki ezekre nézve a ker. minisztertől engedélyt nyert.

A Magyar Rádió Ujság I. évf. 10-ik számában szószerint közölte a rendelet szövegét s nagy elkeseredéssel mutatott rá a hibákra és arra, hogy a rendelet a rádió fejlődését mennyire akadályozza. Sürgette a végrehajtási utasitást, amely hivatva lesz a helyzetet tisztázni.

A rendelet tiltó rendelkezései folytán az érdeklődés a rádió iránt lényegesen megcsappant s a végrehajtási utasitás kiadását bizonytalan időre elhalasztották. A Magyar Rádió Ujság I. évfolyamának 11-ik számával október hó 18-án egyelőre kénytelen volt beszüntetni a további megjelenést. A konzorciumnak is elfogyott a pénze s a láptulajdonos Budapesti Hirlappal való megállapodása megszünt.

A lap szünetelése alatt folytatott tárgyalásaim eredményre vezettek, amennyiben a lapnak a B. H.-nál fennálló tartozásának kifizetése után sikerült a lap tulajdonjogát megszereznem, másrészt megállapodás létesült a Magyar Távirati Iroda Rt. és köztem a Magyar Rádió Ujság nyomdai előállitására vonatkozólag.

A Magyar Rádió Ujság II. év. 1. száma 1925 január hó 19-én hagyta el a M. T. I.-nak a IV. ker., Városház-u. 10. sz. alatt levő házi nyomdáját, ugyanoda tettük át a szerkesztőséget és a kiadóhivatalt is. Már hetenkint és nem kéthetenkint jelenik meg, mint az előző évben.

A Magyar Rádió Ujság II. évfolyamának első száma már a külföldi állomások müsorát is hozta. Összesen 19 állomás kivonatos müsorát olvashatjuk, amelyek közül kilenc német állomás van 1.5 Kw. energiával, mig Róma 2.5 Kw. energiával ad, Wien 1 Kw. Ha ezeket az adóenergiákat a mai 75—120 Kw. energiákkal hasonlitjuk össze, ugy érthetővé válik, hogy *magyar adóállomás hiányában a rádiózás* csak az amatőröknek, a rádió fanatikusainak nyujthatott élvezetet.

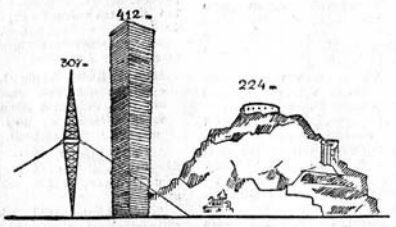
Miután rádiókészülékek és ezekhez való alkatrészek az előző év december 31-iki 172.700. pénzügyminiszteri rendelet szerint csak a kereskedelmi miniszter előzetes engedélye mellett voltak behozhatók az ország területére, a rádiórendelet végrehajtási utasitása pedig még mindig késett, a Magyar Rádió Ujság olvasótáborát a

ILLUSZTRÁLT STATISZTIKA.

A Rádió Ujság 1933. évben megjelent 4,285.700 lappéldánya egymásra rakva tulérne a Stratosphérán.

ILLUSZTRÁLT STATISZTIKA

A Rádió Ujság egyheti példányai egymás fölé rakva 105 méterrel magasabb oszlopot adnak, mint a világ legmagasabb antennája és majdnem kétszer akkora magasságba nyulnak, mint a Gellérthegy.

csendben, titokban, de annál intenzivebben dolgozgató amatőrgárda képezte csupán.

Mindnyájan a csepeli adóállomás üzembehelyezését vártuk, amely fejlődést hoz, rádióelőfizetőket s bizonyára nagyobbszámu olvasóközönséget is a lap részére. Walkó Lajos akkori keresk. miniszter egy interpellációra adott válaszában február hó elejére igérte a rádióügy szabályozását jelentő végrehajtási utasitás kiadását s talán nem is rajta mulott, hogy ez mégis nagy késedelmet szenvedett.

A Magyar Rádió Ujság rendületlenül kitart, csak 12 oldal terjedelem az egész lap, de oktat, buzdit és sürget. Az amatőrök részére kiirt versenyen, hogy ki tud a legjobban külföldi állomást lehallgatni, 364 versenyző vett részt.

Közben a csepeli 2 Kwattos adóállomás próbaadásokat eszközölt, mindnyájunk legnagyobb örömére, de junius hó 9-én váratlanul abbahagyta. A késedelmet „technikai" okokkal palástolták, de mi tudtuk, hogy a huzavonát a *rádiókoncesszió* okozta. Sok az eszkimó arra az egy fókára.

Ez a kérdés is végre eldőlt s a Magyar Telefon-Hirmondó Rt., a Magyar Távirati Iroda leányvállalata nyerte el a rádiókoncessziót s augusztus havában megkezdte a Studió felszerelését a Rákóczi-ut 22. szám alatt levő helyiségeiben.

Néhány hónapra rá, 1925 november 10-én megszületett végre a várva-várt rádiórendelet is, amely az összes függő kérdéseket tisztázta. November 26-án lépett életbe. A Rákóczi-uti Studiónak 1925 december 1-én történt megnyitásával a Magyar Rádió Ujság a *Budapesti adóállomás hivatalos müsorlapja lett* s ez maradt 1929. év október hó 1-ig.

Ez az időszak a Magyar Rádió Ujságot a Magyar Telefonhirmondó és Rádió rt. érdekeinek szolgálatába állitotta. Terjedelme immár 28 oldalra növekedett és olvasótábora napról-napra emelkedett.

Az 1926. év január 2-án megjelenő III. évfolyam 1. száma a «Magyar Elektrotechnikai Egyesület» közreműködésével jelent meg s müszaki részét *Paskay* Bernát postafőigazgató elnöklete alatt működő szerkesztőbizottság irányitotta.

A *«Rádió, Röntgen és Egyéb Sugárzások»* cimü müszaki havilap, amely a *Müegyetemi Rádióclub* és a *Magyar Orvosok Röntgen-Egyesületének* hivatalos lapjai, beleolvadt a Magyar Rádió Ujságba s ennek hasábjain külön rovatként jelent meg.

1929 szeptember havában békés megegyezéssel megszüntünk a Studio hivatalos lapja lenni s a lap a szakma mindenkitől független orgánuma lett.

Uj korszak vette kezdetét a lap életében. Előző szerződésünk értelmében a Magyar Rádió Ujság kénytelen volt cimet változtatni s mint *Rádió Ujság* folytatja VI. évfolyam 40 számával megjelenését.

1931 március havában a kidolgozott tervek alapján a Rádió Ujság árát 12 fillérre szállitottuk le, ezzel szemben a drágább mélynyomásu nyomdai eljárást az egyszerübb rotációs eljárás váltotta fel közönséges ujságpapiron. A nagy formátum helyett könnyebben kezelhető kisebb alakot kapott a Rádió Ujság.

A sárgafedelü 12 filléres Rádió Ujság 14-ezres példányszámmal indult. A régi olvasók megbocsátották a silányabb kiállitást, megmaradtak olvasóknak, sőt másoknak is ajánlották a lapot. A példányszám hétről-hétre nőtt s már 1932-ben meghaladta a heti 50.000 példányszámot, 1933 január havában pedig már közeljárt a 100.000-hez.

A «kis sárga rém», mint ahogy a lapot a Studióban tréfásan elnevezték, száraz objektivitással birálja a müsort, számtalan eszmét vet fel, amely hivatva volna a magyar rádió ügyét előbbre vinni, állandó harcot folytat a rádióelőfizetők érdekeinek védelmében.

Betöltött tiz esztendeje annak, hogy a Rádió Ujság a szakma szolgálatába szegődött. Pályafutása a megpróbáltatásoknak egész sorozata volt, de a kitartás, az igazságos ügy sikerébe vetett hit bizodalma, a tisztességes és becsületes munka végre legyőzték a nehézségeket s a Rádió Ujság ma már szilárdan áll s örködik a magyar rádió ügye mellett.

ILLUSZTRÁLT MŰSORSZÁM

„Tizéves találkozó."

(Lapunk egyik tavalyi számából.)

A tizéves Rádió Ujság

Irta: Laszgallner Ernő

Ezenkilencszázhuszonnégy március havában történt.

Ott ültem a felelős szerkesztésemben megjelenő *Ma Este* cimü társadalmi hetilapnak a *Budapesti Hirlap* palotájában levő irodájában, amikor jelentették, hogy a szerkesztőség egyik szobájában egy rádiókészülék látható s hogy mindjárt meg fog szólalni.

Sietve keltem fel iróasztalom mellől, hogy a modern technika eme csodálatos vivmányát megnézzem, mert ha hallottam is róla sok mindent, de „eleven" rádiót még nem láttam.

A hirthozó igazat mondott, mert az asztalon valóban titokzatos készülékek, drótok és fejhallgatók voltak láthatók, amelyeket a szerkesztőség tagjai leplezetlen kiváncsisággal nézegetve vettek körül.

A készülék ugyan nem szólalt meg, de jelenlétével bebizonyitotta előttem — a laikus előtt — a valóságban való létezését.

A készülék Németországból származott s habár be kell vallanom, hogy a rákövetkező napokban sem sikerült az éterben bármit is hallanom, mégis tisztán állt előttem, hogy itt a lehetőségnek tág terével s egy nagy jövővel rendelkező találmánynyal állok szemben.

Rövid, de lázas érdeklődés és előtanulmány után a perspektiva mindig világosabb lett s oda vezetett, hogy sikerült a B. H. igazgatóságát rávenni, hogy egy rádió-szaklap kiadására kérjen illetékes helyen engedélyt. A lap finanszirozását egy alkalmi konzorcium vállalta.

Az engedély rövidesen megérkezett s a

Magyar Rádió Ujság I. évfolyamának első száma 1924. év május 24-én szerkesztésemben megkezte pályafutását.

Az első számot 3500 példányban hoztuk ki s majdnem az összes példány elfogyott.

Az érdeklődés tehát sikerült felkeltenünk s megkezdődött a szisztematikus munka: *a közönségnek felvilágositása, a rádióamatőrizmus fejlesztése és a magyar rádiónak életrehivása.*

CSERE-BERE ADOK-VESZEK

Hirdetéseket lehet feladni:
Kóger Lászlónál T.: 06-22 381-649, 06-30 378-6633 8000 Székesfehérvár, Sajó u. 9.

Keresek Telefunken 2T64U skálát és hátlapot, Philips York hátlapot, Philips Matador dobozt, sávkapcsolót, KRT6288 sorszámú bakelit dobozt, Simon Gyula Tel: 83-341-657. este

Mechanikai Labor zenegép eladó külsőre kifogástalan állapotban, a lemezjátszó és a magnetofon nem biztos hogy működik, a készülék régóta áll. Tóth György. Dunaújváros, Platánköz 4. e-mail: mazdadunamotor @vnet.hu

Eladó Standard Darling, Princ, 3A, Márton Pál Bajnok, Philips Achen, D49-AU, Grundig csöves szalagos magnó, Orion 442, 250, SCHAUB-Rubint Tel: 233-3458. 06-20-552-5326

Eladók: BR701 doboz rolóval, BR701 oldalbakelit, AR205, 309, AR 602, BR701, 418A, 881, AR201, AR301, AR511, 844, 244, 420A, 520A, 820A, 332, 227A, 323. 228B, 228A, 217B, 230A, AR612, 313 Ráva, AR303, 222 doboz, Orionett, Orionton táskarádiók, 330, 331, 441, 449, 412, 776, 477, 232, 155, 239A, 140A, 115A, Terta 426, 325, 331, 529, Beloiannisz117, VT545B, Badacsony, Tihany, Pajti, VikendBR71, R4430, Fehérvár, Velence, Bolgár, Pécs, Szeged zenegép, Budapest, Mambó magnó, Blaupunkt csöves autórádió, mindenféle régi tv új nagyfesz egység, Mechanikai Labor zenegép natúr kivitel, Major het szuper empo413, Standard 4255, Balupunkt 5W641, Minerva tempó38, szovjet Baltika, M254, Eumig325,Tesla422U, Philips 209, 57A, 504 mesterm ű, Jóbarát494A, 349A, 648A, 548A, Siemens350. Boros Jenő Tel: 06-30-544-2431

A képen látható általam ismeretlen „ETA" feliratu Telefunken csövekkel működő 3+1-es egyenes rendszerű rádióról keresek információt. A készüléket esetleg eladnám, vagy elcserélném korabeli Orion rádióra.
Tel: 46-344-404, vagy 06-30-292-1703

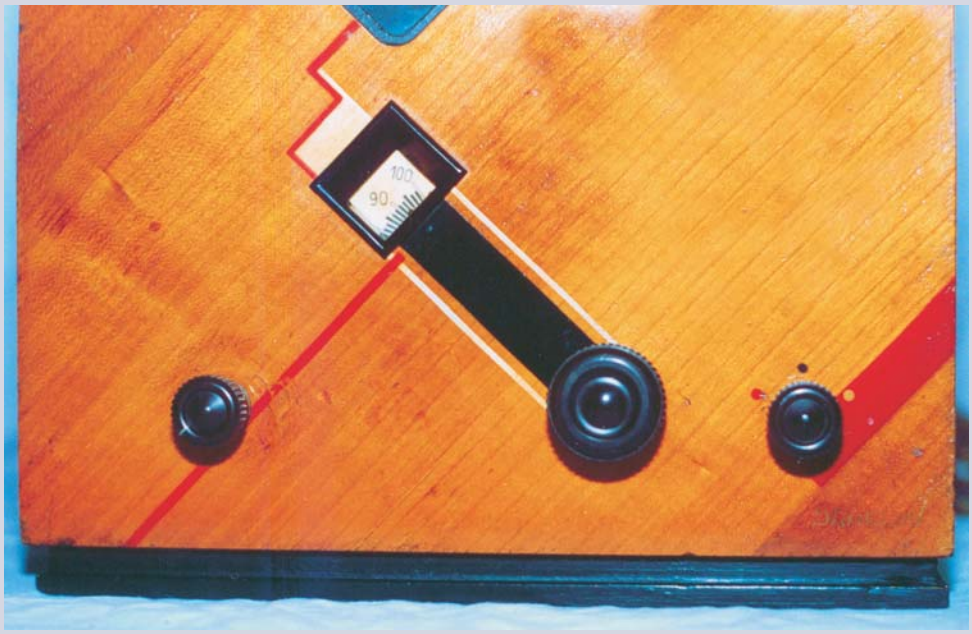
Eladó egy különlegesség: U.S.A. gyártmány R-390A/URR (2000. május 29-én készült) csöves, abszolút különlegesség. 1985-ben az amerikai haditengerészet számára készült masina, a 21. század számára felújított változata. Frekvencia átfogása: 0,5-32 MHz, Sávjai: CW, MCW, FSK, SSB és AM. Rendkívűli részletességű eredeti műszaki kezelési utasításával együtt adom el. Angol nyelvű. A készülék még jóformán használva sem volt. Ezenkívül van egy Telefunken rádióm. Hatalmas készülék, nagyon szép állapotban. Mérete: 80x50x30 cm. Típusa: 7001 WK. A tetején kibillen az állomáskereső szerkezet. Továbbá: 1 db működő Munkácsy TV, 1 db szögletes Pacsirta rádió, 1 db acélhúzalos magnetofon Webster Chicago Model 80-1. Kiválóan működőképes. 1 db „Dokorder 7100" ONKYO gyártmányú magnetofon deck. (Amerikában forgalmazott japán gyármány, nagyon szép.)
Telefon: 35-348-261, vagy 06-20-218-7363. Nagy Vilmos

Pacsirta rádió AR612 nagyon szép állapotú, teljesen üzemképesen eladó.
Schweininger Gábor T.: 30/225-6821

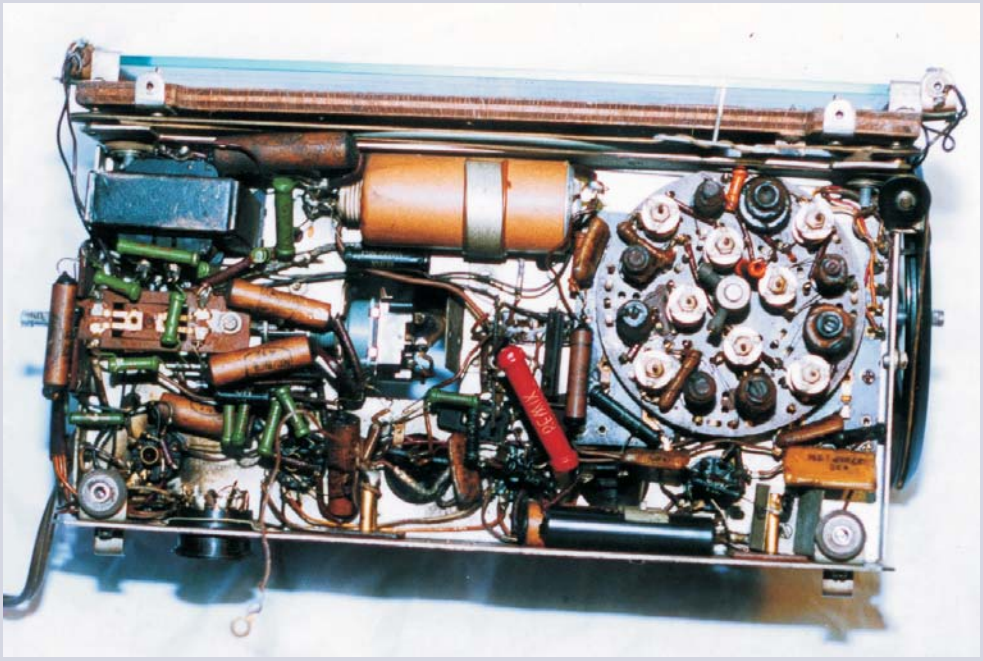
Megvételre keresek Orion 22, 222, 555, Standard Darling, 2X, 3A, Telefunken Regős, Márton Pál Bajnok, EKA 2+1 (2E) Super EKA (4E), 2140 hátlapokat, Orion 333 (1936) üres dobozt, Standard 943 zenegép gramofon részt, hátlapot, Standard Princ, Super 33, 34, 36 készülékeket.
Roszoly Pál T.: 06-20 9254-165

Az egyesületen belül Csizmadia Zsolt tagtársunk megoldotta az eredetivel teljesen azonos technológiájú skálaüvegek készítését. Az újragyártott üvegek fotóeljárással eredeti minta alapján készülnek, már lemoshatatlan festékkel (mely a skálavilágítással ugyanúgy világít, mint az eredeti) tehát az eredetivel azonos illetve jobb minőségben. Az árak is kedvezőek kb. 600.- Ft-tól 2.000.- Ft-ig terjed darabonként. Eddig gyártott üvegek: Orion 221, 222, (1950) Orion BR701 redőnyös táska, Orion 933, (1939) Orion 044, 144, Philips 66, 67, 68, felső üveges, Philips Pajtás, Jóbarát, Ráva Mesterm ű. A készlet folyamatosan bővül, vásárolni Csizmadia Zsolttól 9024 Győr Nádas Ernő u. 13. Tel: 06-30-971-7814. illetve a börzéken is nála lehet. Új igényeket is lehet nála leadni

A kiadvány megjelenését támogatta:
PIREMON NYOMDA Debrecen, Tel.: 52-458-900 fax: 52-458-904
GRAPHICOOL STUDIO Budapest, Tel./fax: 212-7326, 06-20-9428-007
DUNAKONTROLL Irányítástechnikai Kft. Dunaújváros, Tel.: 30-929-2960

STANDARD RX színes mintázata kinagyítva

ORION 420A shasszi alulnézetben

ORION 420A 1954 barna és bordó változatban

ORION 303 ismertetése a következő számban